„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слов а за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 94. У Новоме Саду у недељу 21. јуна (3. јула) 1881. ГОДИНА XVI.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком идућег месеца јула почиње нова претплата за оне поштоване претплатнике наше, којима крајем овог месеца претплата истиче. Учтиво им овим за рана напомињемо, да изволе настојати око понављања претплате.

Лист се без готове претплате неће моћи никоме слати, за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања отправљати могао. Наруџбине без новаца неће се моћи уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се односи на уређење листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

Умољавамо пријатеље листа, да не пожале труда, те да поштоване сународнике, који би листа држати могли, побуђују на претплату листа.

„Застава“ излази четир пута преко недеље.

Претплата остаје за Аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

На целу годину	14 ф. —	или 35	дин.
На по године	7 „	„ 17½	„
На четврт године	3 „ 50	„ 9	„
На месец дана	1 „ 20	„ 3	„

За остале земље и то: за Немачку годишње 18 ф., за Швајцарску, Романију, Русију, Италију и Бугарску 20 ф., а за Француску и Америку 24 ф., или сразмерно на четврт године.

У Новом Саду 16. (28.) јуна 1881.

Власништво и уредништво „Заставе.“

РЕКА НА ХРВАТСКОМ САБОРУ.

У хрв. сабору изазвало је речко питање велику вреву. Повод је томе, што је општинство речко, које је мађаронско, од уг. владе представком и депутацијом потражило, да се у Реци постојеће привремено стање замени дефинитивним стањем, да се т. ј. изрече, да је Река са Угарском непосредно скопчана. То је изазвало представке хрватски општина из речке жупаније, такође хрв. сабору поднете, и Фолнеговић у седници од 11. јуна предложи, да се те представке упуте не на обични петицијони, него на особени одбор, што је у сабору једногласно примљено, и одбор је изабран. Но у течају расправе о том потегла се једна ствар, која је од великог замашаја. Речено је, да је државоправна погодба од год. 1868. у 66-ом §-у „патворена“, или као што је нар. заступник др. Врбанић рекао: „да је §. 66. нагодбе „патверен“, јер да је садањи текст тога §-а сљедио касније прилепљењем на првашњи без суделовања хрв. сабора, те да с тога тај §. или ти та установа „нагоде“ гледе Реке за Хрватску правно неопстоји, и да није закон.“

Оделни предстојник Живковић у потоњој седници саборској прочита изјаву владе о постанку §-а 66. у „нагоди“.

Предстојник наводи: да је хрв. сабор, кад је 1868. год. у погледу „нагоде“ са Угарском закључење донео, у исто време у погледу Реке једногласно закључио: „да се препонизна представка гледе права на Реку, споји с представком, којом ће сабор предложити основу државоправне нагоде на санкцију.“

Између хрв. и уг. депутације није се онда у погледу Реке и котара јој могао постићи споразум, пошто је уг. регн. депутација исту сматрала за непосредни посед Угарске, а хрватска за непосредни посед Хрватске, с тога хрв. депутација поднесе хрв. сабору предлог: „да се решење тога питања непосредно, (дакле с искључењем договарања путем регниколарни депутација) дотичним саборима придржати имаде.“ Кад су пак речки посланици из хрватског сабора иступили, с изјавом, да закључења сабора у погледу Реке и котара не сматрају за обвезне за Реку и котар, изаслани саб. одбор, који је имао задатак, да се саветује о корацима, које ваља учинити, да не буде целокупност троједне краљевине губитком Реке и њезиног котара окрњена поводом тим, што се краљевински одбори у том погледу погодили нису, предложе сабору: „да се сабор обрати на Њ. Величанство с молбом да необоривом праву краљевине на Реку прибави законито признање.“ Сабор је примио тај предлог, и закључио је, као што горе наведосмо, једнодушну представку у том смислу, с тим, да се иста по депутацији поднесе Њ. Величанству.

На то је изишао кр. одпис којим се „нагода“ потврђује, и ту је §. 66. испуњен оним речима, које сад у обостраној „нагоди“ стоје. Хрватски сабор је приватио тај краљевски одпис, исто тако и оба угарска саборска дома, која су пре усвојења краљевински предлога о „нагоди“ једнодушно закључила била, да примају државоправну „нагоду“, но под уветом, да Хрватска признаје искључиво право Угарске на Реку.

Живковић на завршетку владине изјаве изводи: да §. 66-ти само савет, упутство круне за будуће обостране саборе садр ава, „да се неможе сматрати диспозитивном законском установом, него констатовањем, обележењем неуспеха договора, које констатирање круна жели, да се замени прихватом предлога садржана у рескрипту; другим речима: да рескрипт, ако се по обим легислацијама привити, мора се сматрати интегрирајућим делом „нагоде“, које се има попунити у смислу приваћеног краљевског предлога.“

На представке хрв. сабора изишла су два рескрипта, први о речком питању, други о „нагоди“. Већ се у првом рескрипту наводи Река и њен котар као „separatum saslae regni coronae adnexum corpus“ (одељено светој круни краљевине прикопчано тело) које се према томе у свему управљати имаде, и додаје се: да се уз суделовање заступника града Реке међусобним пријатељским споразумком утаначи све, што би у том погледу изискивали како праведни обзири дотичника, тако и интереси свију земаља круне угарске.“

Већ је онда опозиција на хрв. сабору изражавала сумњу, коју је ондашњи оделни предстојник Златаровић разбијао тиме: да је §. 66-ти једностран чин круне, да је определење у том §-у само предлог круне за будуће решење оба сабора, и да се пристанком на тај параграф прихваћа само жеља круне, да се питање речко новим „нагодбеним“ путем реши, па је и тадањи вел. жупан Бедековић то као предлог сматрао. Но поред кр. рескрипта, у ком се Река с њеним котаром назива „separatum corpus“, кога ће и одношај „међусобним пријатељским споразумком“ решити се — чланак 66-ти „нагоде“ овако гласи: „Све оно земљиште, које сада скупа с градом и котаром бакарским спада к жупанији речкој, с изузећем града и котара речког, који град, лука и котар сачињавају посебно с угарском круном спојено тело, („separatum sacrae regni coronae agnexum corpus“) и гледе којега као такова, посебне автономије и на њу потежући се законодавни и управни одношаја и уређења имати ће се путем одборски расправа између сабора краљевина Хрватске и Славоније и Далмације и града Реке споразумљење постићи.“

За тај чланак рекоше: да се налази на прилепљеном папиру код 66. §-а, а испод овога да је папира текст, какав је углављен међу оба краљевинска одбора, и да је примљен у саборској седници од 24. рујна 1868. Из тог излази, да је први текст био написан, па је други придошао. По Мађаре овакав текст бољи је.

У хрв. сабору предложило се, да се оригинал покаже, и — показао се. Нашло се да је 66-ти чланак на прилепљеном папиру, али се с владине стране примећава: да је текст тај још онда сабору саопштен и познат био, па по томе да приговор, да је „патворен“, нема основа. Мразовић је изјавио: да нема материјалне патворе, али да је ту свакако формалне погрешке.

Шта ће хрв. сабор о тој ствари решити, кад изаслани одбор предлог свој поднесе, видићемо. Не неможе нам се, а да још сад не приметимо: да је хрв. сабор год. 1868. пристанком на речени 66-ти чланак, ма како га они тумачили, велику, тешко исправљиву погрешку учинио. Признали су начело: „separatum corpus,“ а признали су и modus — начин: споразумком, и то међу тројицом, међу којима и са — Реком. Осим ако се цео §. узме само као предлог.

Мађари су већ сад из тактике желили, да се решење питања о спојидби крајине и о Реци заједно реши, јер су отуд очекивали, да ће Хрвате због крајине на већи уступак, можда — одступак у речком питању принудити. Но можда је виша рука и сад одложила разрешење, или пресечење тога чвора.

Оволико за прво оријентовање у тој ствари.

Руски листови
против И. С. Аксакова и М. Каткова.

У руској штампи још није престало расправљање о томе, да ли да се у Русији заведу уставне институције, по примеру западних јевропских држава, или да цар и даље остане самодржац те да по својој вољи управља земљом и државом.

Од свију руских листова „Порјадок“ и „Московски Телеграф“ најживље се заузимају за увођење уставних институција, те најенергичније устају против Аксакова, уредника „Руса“, и против Каткова, уредника „Московских вједомости“, којима никако нису по ћуди устави, који су у велико већ заведени по јевропским државама.

Тако „Порјадок“ узимајући на око разлагање „Москов. вјед.“ и „Руса“ о завађању устава у Русији, између осталог и ово вели:

„Политичари „Московских вједомости“ озбиљно уверавају, како је неплодно да се о својим потребавама изјасни непосредно сам народ, начином њему самоме познатом. Они говоре о суделовању друштва, али да ово нема права мишљење своје изражавати. „Рус“ пак, излажући свој нацрт државног устројства, допушта представништво и слободу мишљења, но устаје против слободе штампе и против тога, да се влада у својим делима има равнати по жељи и решењу већине. Допушта милостиво да се за Бугарску „заведе обичај (?) скупштине или сабора народних представника, или, тачније, од народа изабраних представника,“ али „никако по облику јевропских конституцијоних скупштина са самодржавном већином гласова, но — у облику саветодавне скупштине.“ Очевидно је, да овај лист има врло тавне појмове о томе, каквим се начином може дознати за решења или мишлење ма које скупштине, па нека се ова састоји ма само из три лица. И саветодавно мишљење мора се изражавати већином гласова, која се толико не допада томе листу. Ако народно представништво приказује „од народа изабране посланике,“ то непризнавати ни саветодавног гласа тога представништва исто је то, што и одрицати потребе, жеље и мишљење народа, о којем толико разлажу ти листови, који толико устају против „гњиле интелигенције.“ Види се дакле, да та господа неће изнаћи никакву „самобитност“, никакву нову мисао, као што себи уображавају.“

„Москов. телеграф“ подвргавајући критици, шта је Аксаков у „Дењу“, часопису, којега је издавао 1861—1862. и шта сада пише у „Русу“, у свом 109. овог. броју између осталог и ово вели:

„Дењ“ у свом 5. броју говори: „Влада је нужна, но не треба мислити, да је она једина циљ и најпотпунија норма људства.“

„Не треба да збуни читаоца та најпотпунија норма људства; без таких израза не може да буде писац „Дња“ и „Руса.“ Но идемо даље.

„Влада и владавинско начело морају бити одељени од народа и друштва уздижући се на површину и ограничавајући се на оне скромне границе, које им полаже душевна и нравствена делателност самога друштва („Дењ“, број 23.)

„Влада је у држави“, вели даље г. Аксаков, то, што је кожа на телу. Бива болест у организму — одебљање коже (осиљење власти); с том болешћу ваља се енергички борити.

„Тако понижавати владу, тако одвлачити власт њезину на површину и ограничавати је на оне скромне пределе, које јој обележава душевна и нравствена делателност самога друштва, значи по нашем мишљењу проповедати бесправност. Г. Аксакову уједињење народа и власти у љубави представља уједињење живога организма са његовом властитом кожом. Кожа је, по учењу „Дња“ одвећ нужна, само није нужна, да она буде дебела. Ала је то уједињење примамљиво за владу!

„Ми, „лакоумни либерали“, не уображавајући себи, да знамо подземну органичну силу живота руског народа, одлучно се ограђујемо против таког учења о влади. Ми желимо, да власт не буде бесилна кожа, но жив, делатан, снажан орган. А тај значај добиће она само тада, када друштво, које, по учењу самога г. Аксакова, јесте народ у другом моменту, на другом ступњу свог развитка, народ самосвестан („Дењ“ бр. 22.), када руско друштво, понављамо ми, добије учешћа у управи државе. За нас, вели даље „Моск. Тел.“, није влада жалосна неопходност; ми нећемо да стањимо кожу т. ј. да смањимо власт. Тако учење је „лаж рушења и лаж зидања,“ да се изразимо језиком „Дња“ и „Руса.“ Све, од чега пати, све, чему тежи друштво и народ, све то, у извесним границама, спада у круг делања владе.“

Главна погрешка „Дња“ и „Руса“ јесте у омаловажавању владе, која нигда и нигде не може имати само обвезе полиције унутра а заштитнице против спољашњег непријатеља. Уједињење власти и народа, при коме се власт упоређује кожи, заиста смешно звони. И ми, либерали, отворено, поштено изјављујући жељу, да у управи државе имају учешћа представници друштва, одлучно устајемо против мистичких и анархичних теорија „Дња“ и „Руса.“ Уједињење власти и народа, које ми предлажемо, јесте збиљски и јавни, својски и тесни савез међу њима.“

Избор Политов.
(Од једног пратиоца)

С неком зебњом у срцу лаћам се пера да се потрудим описати овај значајан избор, јер чисто сумњам, да ћу бити у стању у правој боји представити српском свету оне појаве с једне стране дивног одушевљења, а с друге стране грубог насиља, што ме овом приликом изненадише тако, да сам чисто зажалио, што нисам песник, да све то умем одабраним и китњастим речима описати. Но при свем том, ја ћу се трудити да све што вернije и подробније опишем и претставим.

Кратки ал верни извештај, што га донесе прошли број овог штованог листа само је тек у крупнијим цртама побележио неке безобзирне чине грубога насиља, неспоменув још многе друге и недотакнув се самог тока избора, ни том приликом засведочене заиста дивне свести и ретког одушевљења наших дичних граничара. С тога ћу се ја потрудити да исти извештај допуним.

Ал да би слика потпунија била, почећу свој извештај са доласком у Панчево. Ту се на паробродској станици искупио био цвет тамошњег грађанства, да у друштву са чика Тошом Максимовићем, који је пред кандидата чак из Уздина дошао, истога дочека и добродошлицом поздрави. При изласку из пароброда поздраве искупљени дра Полита са бурним „живио“ и допрате га у гостионицу, где већ беше спремљен доручак и како баш беше недеља, а народ о доласку Политову извештен, то се тамо већ искупили били силни грађани панчевачки из свију сталежа, да виде и поздраве свог бившег дичног посланика.

После пријатељска разговора крену се кандидат са своји пратиоци, којима се од Панчева придружише још двојица ондашњих грађана са чика Тошом пут Црепаје, праћен усклицима „сретно!“ и „живио!“

Кад смо ухватили друма пут Црепаје, срце ми је од узбуђења јаче куцало, јер сам једва чекао, да угледам тај банатски Србобран, да познам те узор мегданџије, као да сам у напред знао, да ће овога пута баш њима у део пасти најљући део борбе.

И непотраја дуго а ми уђегосмо у главну улицу. Са свију страна дочекаше и пратише нас одушевљени усклици: „живио Полит-Десанчић“! И старо и младо, и мушко и женско радосно кличући врвило је за нашим кочијама, свако са жељом, да из близа види свог дичног посланика.

Близу пред кућом камо ћемо одсести предаде једна девојчица кандидату лепо оплетен венац шарног цвећа, да му исти зар буде претеча победи.

Стигосмо у кућу честитога трговца и врсна родољуба Ђоке Илијевића, где већ силан народ беше авлију прекрилио и чекао, да се са својим послаником поздрави и да му уздање окрепи. Усклицима: „живио“ нема краја, а жури се и гура се и старо и младо у близину посланикову, да му лика види и да га утуби.

Но док пролазисмо улицом, заман ми је око тражило по зидови уобичајене плакате и тек што сиђосмо с кола, а народ нам стаде казивати, како персекутори по читавом селу плакате са зидова здераше, па и са врата домаћинова дућана три плаката редом покидаше, како су их, кад први скинуше, редом истицали.

То ме је већ зачудило, јер тога у целој Мађарској — па ни у самој Шајкашкој — није било. Али насилно дерање плаката још није доста било. Одмах за нама уђе у авлију и комесар са неколико пандура, да бајаги на ред пази, и кад неколицина бирача, а међу њима и чика Тоша, почеше потписивати пријаву на председништво изборне комисије, у којој за народног кандидата препоручише дра Полита, већ се нађе ту вредни комесар, да чика Тошу опомене, да се окане тога посла и да то остави за Уздин.

Међутим се нас тројица пратилаца кандидатових поздрављасмо са нашим знанцима, с којима се познасмо приликом кад код њихова посланика у гостима у Новоме Саду беху и они нам заједно са осталом браћом казиваху, да се на њих чини нечувен притисак, али нас увераваху, да ће они баш и за то листом на биралиште доћи и свој глас Десанчићу дати.

Па колико ми је наде уливао такав мушки разговор тих честитих и мирних али одважних и слободних људи, толико ми је више храбрило наду, кад видех, како се честите препајкиње без разлике реда и година јагмише да виде и поздраве посланика свог. У тако живом интересовању женског пола за народне ствари гледим ја чврсту полугу нашем напредовању и нашој снази. Ти лепи призори народњег одушевљења тако су били заузели моју пажњу, да сам за то време слабо и слушао на гласове, што из осталих места изборнога среза о нечувеном притиску и безакоњу стигоше, јер гледајући пред собом тако одушевљење, а знајући да ни по други мести није друкчије, не изгубих ни за тренутак наде у добар успех.

У разговору прође и ручак и ми се с поздравом: „до виђења у Уздипу“ опростисмо с Препајци понесав собом тврдо уверење, да така војска мора победити.

Таман сам се путем већ у напред почео уљуљкивати у слатке мисли, какво ће то блажено уживање бити сутра при избору на окупу гледати и познати тако дичне, тако достојанствене уставне борце, кад ми се и нехотице оте поглед на једна кола, што за нама јурише. Мрки и дурљиви погледи баш госе кочијаша са црвеном цедуљом за шеширом помутише ми моје свечано осећање и чисто ме испунише неком непријатном слутњом — јер то беше солгабиров Васика. Једва сам се могао мало отрести тог немилог осећања и таман сам се био опет почео сладити мислима на сутрашње уживање, кад приспесмо и у сам Уздин.

(Наставиће се.)

О изборима.

Стара Паланка. Надам се да ће какво вештије перо избор посланика на угарски сабор на јавност изнети, а дотле док се то недогоди, нека се штовани читаоци и са овим задовоље.

Пре но што би се упустио у опис избора товаришког среза принуђен сам да у хатар истине и даљег равнања ради — владање наших првака (којима ћу имена засад прећутати, неби ли са покојом и погрешку своју поправили) према избору српског народносног кандидат-посланика за угарски сабор обележим, да народ види ко је вера ко ли је невера, и да боље пази за ким ће се поводити, и коме ће реч дати, као што је нечувени случај овде био да су људи преухитрени и наговорени да се потпишу да ће за владиног кандидата гласати, и то јоште лане о божићу, даље да такове људе не треба по имању ценити, јер који то раде ти сви припадају у групу обожаватеља здатног телета, него по родољубљу и по дели њихови.

Други су прваци народни, свештеници и учитељи, који су већ по самом звању које отправљају на то позвани да народ упућују и да му вође буду, ал на жалост мало их има, који се тако владаше него напротив, заборавише да носе дично име, име Србин, те које из ниског користољубља, које ропске пузавости заборавише славне претке своје, и изгубише понос српски, јер да га не изгубише зар би се могао Србин дотле понизити да постане кортешом ненародносног кандидата, а на свога као што је наш врли и припознати песник Мита Поповић, да се блатом баци — и да које какове лажи распростиру и подмећу као бајаги да се српска народна странка у личности нашег по Србство врло уваженог Србина др. Полит-Десанчића као изасланика централног одбора новосадског договорила, да партају Громона потпомаже а Србе да од Нађа оцепи. Та има ли још где такових Срба, као ови наши што су, који се не устручавају пред простим народом тако народну странку опадати.

Иде време носи бреме, које је прилично нарастло од бездела које је народу учињено, које бреме кад би раздрешили и почели разбирати, ту би се могло наћи забележени свећеника, који су свој глас ненародносном кандидату дали из користољубља, као на пр. један за центу рибе и 2 акова вина, други за леп мађарски дуван, трећи за припомоћ државну, четврти што је род с главни кортеши, даље може се у том бремену наћи и учитеља, који по свом изјашњењу за јагње глас дадоше а други опет за 50 фор. кортешоваше и наш прости али непокварени народ у противан табор одведоше.

Поред ових жалосних слика имамо ми и лепих.

Та ком се Србину неће срце заиграти кад види да нису овога среза сви свештеници противни народносном кандидату, него да се међу њима налази и такови један, који српски мисли и осећа а према томе и ради, а то је наш штовани г. Кузман Милојевић парох старо-паланачки, којему лепа хвала што се на међану уставном с малом четом паланчана на лицу места нашао, да у скупу с дични силбашци посведоче да и у овом срезу има Срба свестни, који се недадоше завести ни потрести, него с девизом „мало нас је ал смо људи“ на браник ступише и (поверење) глас своме кандидату дадоше, знајући добро да поред раздора, који се у Србе увукао, немогу победити него славно пасти.

Као што је бивало дични Српкиња, има и сад такови, та куд ће енергичнијег израза одушевљењу него што га дадоше Српкиње старо-паланачке, које попретише мужевима својим, да ће их метлама гањати, ако за Несрбина гласали буду, зато је брао многи Србин отишао у поље да ради, јер кад неможе за Србина гласати, а да дату реч према Несрбину не погази, нехтеде ни за кога. Тако врле Српкиње, у таком духу негујте децу вашу, а мужеве ваше одвраћајте од сваког нерадољубља и будите у њима ту скоро успавану свест српску, која ће након некоговремена ако се узнегује лепим плодом по народ уродити.

*

Из **Сараволе** пишу нам, како је у ловренском срезу о Видову дне обављен избор посланика за земаљски сабор. Изабран је владин кандидат Жирош против опозицијоног Шрајера. Извештач вели; да је од стране владиног кандидата било велике пресије и заваравања; тако су и то употребили за кортешку уђурму, што су народу обећали, да не ће плаћати порцију, ко узгласа за владиног кандидата. Што се тиче Срба, којих у том срезу приличан број има, жали боже, нису показали довољно политичке свести, јер нису се држали одређеног правца при избору. Извештач највише за то криви српске свештенике, који су сви, осим сараволских, који нису ни отишли на избор, гласали за владина кандидата, на име сенпетарски, егрешки и песански. Од Срба се као кортеши владиног кандидата одликовали особито сенпетарски бележник, Богољуб Татаровић, син српског свештеника, и његов помоћник, Јовановић, такође син српског свештеника. Они су с мађарском заставом у руци радили за владиног кандидата, особито међу тамошњим Србима. Извештач наш тужи се, да је било и денунцијација, особито су српски учитељи били предмет, против који су исте наперене биле.

*

Из ново-врбашког изборног среза дознајемо, да су се Срби истог среза, у ком их има само у у Ст. Врбасу и Кули, при избору земаљског посланика пасивно држали, јер владином кандидату, Људевиту Карману, који је акламацијом изабран, није био истакнут противкандидат, а Срби су у такој незнатној мањини, да не могу сами за се кандидата истаћи. Претпрошлог избора, кад је против садашњег заступника, који је и онда био изабран, истакнут био и опозицијони кандидат у лицу некадашњег бачког жупана. Мартонфија, Срби су сви листом гласали на тог опозицијонара осим староврбашког српског свештеника, Миловановића, родом новосађанина, и још двојице староврбашана. Исти је свештеник и овога пута стојао осим своје паствe; не само да је са тутором староврбашко српске цркве и још једним Србином староврбашанином бирао Кармана, него је и радио за њ. Зна се, од куд и то.

*

Српска Црња 17 јуна. Дана (25) 15 јуна лицем на видов дан беше у нашем срезу у Ђомбољу избор посланика; — Не мислим овим славно уредништво нити поштовану публику обрадовати, — да је народни кандидат добио више гласова, — већ на жалост да је владин кандидат добио више 300 гласова.

Пред избор десет дана, почео је гроф Чеконић кортешовати по свом срезу; и слао је своје чиновнике и пандуре у све општине, обећао је много шта — само да гласају за владиног кандидата. Шта више варекао се гроф Чеконић да он нежали 30.000 форината само да остане владин кандидат.

На жалост морам приопћити, да су се готово све српске општине на Грофа Чеконика позив одазвале — као Српска Црња С. Кларија С. Кеча и Ченеј; томе су криви тамошњи свештеници. Ни по чуда не ће бити, што је Српска Црња гласала за владиног кандидата; разграната је веза код црњана у убогим су стању, а и под спахијским су игом потиснути те су морали уз спахију гласати; — само су овдашњи свештеници неутрални остали.

У Српској Кларији са свим се друкчији звуци чули, народ је сав хтео да гласа за народног кандидата, али је одвраћао тамошњи свештеник Богдан Кузмановић, — онај свештеник који је ишао о народном трошку носећи свој катихизис на светске изложбе. Заман је Богдан Кузмановић одвраћао народ, да не гласа за народног кандидата, — опет је више од половине гласало. Жалосно је то да једни свештеници свој народ продају. —

Н. А.

Политички преглед.

Данас је последњи дан **изборима за уг. земаљски сабор.** Већина је избора дакле обављена, српски сви, а од оних срезова, у којима Срби у већој или мањој мањини живе, бирају данас само још Вељ. Бечкерек и Сента. Надамо се, да ћемо из обе те вароши добити повољне гласове о држању Србаља тамошњих. До четвртка је било познато 380 избора. Будапештански листови правили су оваку билансију: Од ових избора долази њих 12 на народносну опозицију, 74 на умерену опозицију, 75 на крајњу левицу и 215 на тако звану либералну или владину странку; у 4 среза биће које ужи, које нови избори. Као што у Мађарској обично бива, тако ни овог пута нису избори могли проћи без туче. У Вел. Вараду, у Угри, где је Тиса подлегао кандидату крајње-левичарском, у Маргити, у Араду, свуда туд било је после изборног и правог боја. Бадава, extra Hungariam non est vita.....

Судећи по неким знацима, **уважање домобранства у Боци Которској** и Кривошијама и пак не ће онако лако ићи, као што официјозуси трубе. Бокељски поглавари потписаше 13. о. м. молбу цару, у којој ишту неке олакшице у домобранској служби. Главни захтеви им јесу: да се бокељски домобранци само у которском округу употребе у службу; да они, што по мору служе, могу са свим слободно правити погодбе о служби; да се бокељски домобранци могу женити, још док су у служби; да се бокељским домобранцима кроји одело по народној ношњи. Што „Н. сл. Пр.“ у исто доба из Скадра са Бојане јављају, да на име многи Кривошијанин ускаче у Црну Гору, да се уклони од војничке домобранске службе, то тек треба да се обистини; за сад бар не изгледа вероватно, јер још није изашла званична наредба, да се домобранство у Боци уважа.

Иза Беча долази Праг. За Бечем је **и у Прагу до ђачких немира** дошло. Ма да се уставоверни органи труде, да кривицу баце на Чехе, чешке народне вође и прашке муниципске органе, и пак је очевидна ствар, да су Немци, немачки ђаци криви жалосним појавама, што се 15. о. м. у Прагу догодише, а да су Чеси изазвани. Или зар није то изазивање, кад Немци ђаци оснивају ђачку, „буршевску“ задругу, па остентативно и демонстративно иду улицама Прага, чешког Прага, те дакле на чешкој земљи песмом и усклицима славе Немачку, немачку земљу и Немштину? Природно је, да домаћин, власник не може трпети, да се туђин по његовој властитости баш ари,ли да у такој прилици мора устати у обрану свог власничког права. Што су се чешки ђаци „рукопипателно“ одазвали изазивању, томе су најмање криве вође народа, та оне су баш свима моралним средствима гледале, да стишају оправдан гњев чешких ђака; сам ни је Ригер поручивао, да се мирно држе. Што се огорченост у млађахним срцима чешких ђака извргла у тучу, те било и разбијених глава, то су криви само — Немци, немачки ђаци.

Цариградски лист „Тирки“ уверава у једном полузваничном саопштају, да је **међу Аустро-Угарском и Турском у погледу конференције у четворо** дошло до споразума. Цариградско-пловдивска железничка пруга продужиће се преко Сретца, те се спојити са српским железницама; што се тиче солунско-митровачке пруге и свезе с њом,

ЛИСТАК.

СЛАВА ШАЈКАШИМА.

Раздерасте помрчину,
  Па вам сунце сијат' поче, . .
Слава вама дични синци,
  Што свладасте све тешкоће.

Ону лагу, црну лагу
  Свест је ваша сад опрала.
Ој Шајкашу, стари знанче,
  Сад си опет чиста „Лала.“

Колко црњи беху санци,
  Толко лепша данас јава,
А што дубља та Мутњача,
  Толко виша ваша слава.

Одолесте сребру, злату,
  Претњи, мрежи, води, вину —
Прегазисте мутну воду,
  Да дођете на чистину.

Ој молери, дижите се
  Па цртајте слике ове,
Како Шајкаш воду гази
  Кад га српски понос зове.

До грла му мутна вода,
  Мог'о ј' пропаст у поноре, —
Ал без страха, снагом нада,
  Шајкаш иде на изборе.

Измолујте слику ову, —
  Изложте је целом свету,
Колко жртав' Шајкаш трпи,
  Док достигне свету мету.

Име места и крајева
  Где изборе подлост каља, —
Из те слике многи могу
  Научит' се од Србаља.

И теби ће, мој Шајкашу,
  Овај спомен наук бити,
Да Мутњаче таке нема,
  Која с' неда прегазити.

ПРОЂЕ И ОВАЈ ВИДОВ-ДАН.

Од куд чекаш да те сунце грије
Одатле те лед ледени бије.

Освануо Видов-данак,
Барјак диже српска слога,
Србадија, српска браћа,
Стоје један уз другога.

Изборно је поље чудно,
Чудан ветар туда дува, —
Ко не може да победи
Бар ће образ да сачува.

Баш у образ ветар дува,
Ал' му слога маха неда, —
Образ, Србе, образ брате,
Више вреди од побѣда'.

То и деца наша знају
Да свој понос чуват' ваља, —
Ни слабији не падају
Док се образ не окаља.

Добро дошли, Салашани,
Ви сте Срби увек били,
Невоље вас многе киње
— Ви се нисте отуђили.

На избору сви сте скупа.
Сви поштена, ведра лица,
Салашани, Салашани,
А камо вам перјаница?

Сви стојите ведра чела,
Сви стојите бистра ока,
А камо вам перјаница,
— Перјаница: Камбер Ђока?

Одврже се ваша дика,
Ено туђом стазом ходи, —
Ено туђим гласом збори, —
Ено туђе коло води!

Кида свезе, цепа узе,
Чупа спомен млађих дана —
Ој под старост, шта дочека
Перјаницо Салашана!

— — — — — — — —
— — — — — — — —

Из Тителa стигли гласи
О победи српска сина,
Исти гласи из Сомбора.
Исти гласи из Уздина.

Да издајства беше доста
То нам више није тајна,
Свуд је борба била мучна,
Ал' победа ипак сјајна.

Радују се Срби браћа
Што дигосмо опет крила,
Што ј' врлина ипак јача
Од подлости и грдила.

Радујте се браћо мила —
Оставите мени бóлеć:
Пребрајати црне тице,
Што се врзу кроз соколе.

Не, не могу ни то бројат',
Једно само данас чујем,
Сузно гледам старог Ђоку —
Ал' очима не верујем.

Бог убио та времена,
У ком људи душе губе,
Целу прошлост своју газе
Своје презру, туђе љубе.

Бог убио те ветрове,
Те врадбине, та насиља,
Ко је Српство клетвом зове,
(А Анђелић благосиља.)

Ст.

Порта се решила, да од Приштине сагради железницу, која ће се с том пругом спојити. На тај саопштај примећава бечка „Преса“ стара: „Ми мислимо, да та последња свеза нема никаке вредности, по што српска железничка пруга не ће код Приштине, него код Врање прећи на турско земљиште, те би по томе требала код Весела да се споји са солунско-митровачком пругом.“

У Београду се сад ради на томе, да се **међу Србијом и Северо-америчким сједињеним државама трговачки уговор** склопи. Тога ради бави се у српској престоници Јевђен Шујлер, пуномоћник владе Сједињених држава северо-америчких Осим трговачког уговора, ради се и на томе, да се међу тим двема државама подвеже и консулска конвенција. У Бечу као да не погледају веселим оком на ту ствар, јер један тамошњи лист налази, да мора да се Шујлеру жури, кад се врло много врзе око министарства спољашњих послова. Шујлер је тајник Северо-америчког посланства у Цариграду. Он је као такав, поред „Дањ-њусовог“ извештача, Арчибелда Форбеса, стекао у своје време највише заслуга за то, што су турска мрцварења по Бугарској на среду изнесена и разглашена.

Данас се довршују у **Бугарској** избори за народну скупштину. Док ово пишемо, познат је резултат варошких избора. Могло се предвидету, да под ужасним притиском и не чувеном процедуром, којом је обављен тај чин, — да избори не могу друкче испасти, но што јесу, т. ј. да они значе победу Батенберга над опозицијом. Сва могућа средства, што их развраћеност државне управе измислити може, употребише, не би ли опозицији запушили уста. Гласање је обављено — то ваља буквално разумети — под знаком кнуте. У таким приликама подлегао би и јачи, старији народ, који је већ опробао и изоштрио снагу своју у уставној борби, камо ли не ће млади бугарски народ, који се тако рећи јуче отргао од нечовечног зулума турског. Варна, Средац, Правади, Рушчук, Балчик, Пазарџик, Свиштов, Самоков, Видин, Лом, Дреново и др. вароши, све је то листом изабрало батенберговце. У таким приликама мора сваки слободоуман човек са зебњом у срцу изгледати даљи развој догађаја у Бугарској.

Према тим приликама није немогуће, да се не ће **силе у бугарске ствари** умешати. Има већ више верзија у том погледу. Но противно свим тим гласовима, уверава лондонски извештач „П. Лојда“, да су се силе већ одавна у том сложиле, да остану неутралне, па да само мотре бугарске прилике, док се не разбистри одношај међу кнезом и великом скупштином. Ако кнез Александар узмора из Бугарске отићи, онда ће се оне на ново једна с другом ставити у дослух, те решити, шта да учуне најзаинтересованије суседне државе ради предохране могућих неприлика. Ако прилике бугарске узму анархијски вид, онда ће се те мере претворити у јевропску колективну интервенцију ради умирења земље. Тако лондонски извештач будапештанског листа. Осим тог изгледа, као да је у последње време међу Бечем, Берлином и Петроградом било много договора о Бугарској. Руски посланик из Беча, Убрил, ишао је, као што веле, баш тога ради у Петроград, а цар Александар добио је о тој ствари два својеручна писма од немачког и Аустро-угарског монарха. Неки мисле, да је у след тих писама руски кабинет прогласио своју неутралност у погледу бугарског питања.

Опет се спемају у **Русији, да права администрацији прошире**. Као што из Петрограда јављају, наложено је нарочитој комисији, у којој председава бивши помоћник министра унутрашњих послова, Коханов, нека нацрта закон, по ком ће се у ванредним случајевима, ако тј. устреба, администрацији моћи права проширити. Како „Голос“ јавља, у тој су комисији: помоћник министра унутрашњих послова, Черевин, петроградски градски капетан, Баранов, ђен.-мајор Суров и по један заступник министарства војеног и правосудног. Комисија ће одмах свој посао почети. Јамачно у след тога, што је поменути помоћник министра унутрашњих послова позван у речену комисију, пронео се глас, да ће он одступити, но није истина.

Из листова.

„Н. сл. Пр.“ донела је догађајима у Бугарској посвећен чланак из којега саопштавамо понајглавнија места како би се наши читаоци могли упознати са мишљењем овога листа, који је познат са свога непријатељства прама Славенству у опште а прама Славенима на југоистоку Јевропе на посе. Поменути лист пише:

„Садашњост препуна је политичке притворности, извртања права и гнусне софистике, злоупотребе власти и подругљивог исмевања слабијих; али ретко смо, или боље рећи, нисмо још никад доживели тако гнусан и нечувен призор, као што нам га указују избори у Бугарској. У младој држави, што ју је берлински конгрес створио по жељи Русије а која је за Турску скопчана тек само лабавом везом сузереног одношаја, ставља се на место лукавства, претње и потплаћивања — чиме по другим местима злогласне владе изборе у своју корист руководити и глас народа фалзификовати покушавају — сушта бруталност и злостављење грађанства. Још се није ни састала народна скупштина што ће имати да реши о предлозима кнежевим, а у Бугарској већ нема устава, слободе избора, личне сигурности и сигурности иметка. Што смо пре кратког доба више као шалу писали, постало је горком истином. Владини комесари надзиравају изборе, они бирачима утискују у руке цедуље на којима су исписана имена влади наклоњених кандидата, а ко би се усудио да гласа за друге људе тога одвлаче на силу у затвор. Млади кнез цепа својеручно петиције што му се шаљу зарад одржања дојакошњег устава, а његова околина — околина немачког принца и бившег пруског официра! — веле да се тако јако заборавило да својеручна бије говорнике либералних депутација, и то у присуству самога кнеза. Изборни локали поседнути су жандарима, званичници нису сигурни против затвора и свргнућа са звања.“

„Дипломатија одобрава поступак кнежев, она га потпомаже са својим жељама и саветима. Она има природну наклоност за неправду, ма где наишла на ову, она свагда и на сваком месту стаје на њену страну.“

„Али у колико више дипломате и војна оруђа ових у преси раде у корист Батенберга, у толико већој мери осећамо се позвани, да неправди и грубом насиљу огледало покажемо. Ми не можемо променути ствари у Бугарској, не можемо захватити у ток догађаја, али ми можемо бар наш глас подићи против нечувеног начина, којим кнез Александар својим намерама наклону већину себи ствара. На очиглед оној самовољи и оног презирања права, што их развијају његови у изборне силеције претворени комисари, постаје мање важним питање да ли је бугарски народ дозрео за устав, да ли устав одговара околностима земље. Колико год Бугари иначе мало уживају наше симпатије, и ма како ниско њихову културу ставили, ипак они — а у опште ни један народ — не заслужују да се с њима онако поступа, као што то чини њихов слободно изабрани кнез. Бугарска позвала је кнеза Батенберга на престо, дала је не знатном, не познатом младом официру место одмах до јевропских суверена, а он понижује народ који га је уздигао. То је гнушања вредна неблагодарност, исто тако велика као и неправда, што је кнез Александар извршује обарањем устава, на који је заклетву положио. Он је у својој прокламацији апеловао на народ; он је био обвезан да народном мишљењу слободна израза даде, и да положи круну, кад би избори против њега решили, али он се није смео ни под каквим околностима лаћати таквих осудних средстава, само да своју моћ ојача. Нека га потпомаже и храбри дипломатија, нека се и он сам позива на немогућност да у Бугарској влада са уставом, опредељеним прама развитку западне Јевропе — од њега ће се окренути с гнушањем сваки, који имаде осећаја за право, за достојанство народа и за светињу законито постојећег устава. Успех наравно да ће бити на његовој страни. Већ данас јављају, да су скоро сви градови у Бугарској, уступајући пресији, изабрали кнежевим жељама наклоњене кандидате. У то се није могло ни посумњати, самовоља вазда побеђује — за неко доба. Али и одмазда неће изостати, па као што је данас наишла на Бугаре, исто ће тако у своје време и кнеза постићи.“

Сабор троједне краљевине.

(Седница од 11. јуна.)

Предстојник нутарњег одсека Живковић осврће се пре свега на приговор, што је сеоским општинама забрањено слати предствке гледе Реке, да му закон неподељује тога права. Тако исто да није повређен закон, што је скупштина речке жупаније пренешена у Делнице, јербо законски чланак 17., који је ту меродаван, установљује међу иним, да велики жупан сазиње жупанијске скупштине и одређује место скупштине, а то ће рећи, да жупанијска скупштина не мора бити баш у седишту жупаније. Ова се ствар у осталом има овако: Велики жупан речке жупаније јавио је влади, да више скупштинара желе, да се држи скупштина и погледом на завладалу узрујаност на Реци предложио нека се она држи у Делници. Бан одредио је на то да се она држи на Реци. Велики жупан сазвао је по том жупанијску скупштину на Реци, али за кратко време умоли владу, нека уважи расположење јавнога мнења на Реци, да дозволи, да се скупштина пренесе у Делнице. Бан остао је ипак код пријашње одлуке. У то дође допис министра-председника Тисе, у ком јавља да речко заступство захтева владиног комисара, те се услед тога обраћа (министар) на бана с молбом, да одреди, нека се жупанијска скупштина држи у Делнице. Бан међу тим није још променио своје одлуке. Тек кад је угарски министар-председник на то одвратио, да су сукоби не избежими, буде ли жупанијска скупштина држана на Реци, допустио је да се она држи у Делнице. Влада је то приопћила министру Тиси с изјавом да ово нема бити никакав прецеденс, да се у будуће не држе жупанијске скупштине на Реци, Предлог овај дакле није на закону основан и јест без предмета.

Заст Мишкатовић подупрт десеторицом саборских чланова подноси протупредлог: Нека се с разлога, што закон није повређен, што је скупштина сазвана изнимним начином у Делнице ли из разлога административних, те што то доводи у сумњу питање о територијалној припадности Реке, преко предлога дра Старчевића пређе на дневни ред.

Предлагач Мишкатовић образложујући свој предлог, осврће се пре свега на примедбу др. Старчевића, да му је свеједно, да ли се његов предлог једногласно прихвати или забаци. Но он мисли, да по том његов предлог или не иде на корист земље или да је корист земље предлагачу индиферентна. Из владиног разлагања уверио се је, да не стоји главни темељ целог предлога др. Старчевића, јер се види јасно, да је велики жупан радио према закону. Кад пак област учини што према закону не може се рећи, да трпи његина част у јавном мнењу. Једини разлог, који би могао бити, да се прими предлог др. Старчевића, био би, да је одредбом великог жупана повређена — како се то наводи у образложењу предлога — територијална припадност Реке. Али из разлагања предстојника нутарњег одела види се јасно, да код одлуке о премештењу жупанијске скупштине нису били меродавни разлози наравн државоправне. О речком питању бити ће иза данас изабраног одбора сходније говорити у одбору и кашње у пленуму. Говорник мисли, да је овим довољно образложио свој предлог и препоручује сабору, да га прими.

Заст. Фолнеговић опажа, да га се угодно дојмило изпричавање о бановом поступку у овој ствари. Али изненадила га је изјава владина о дописивању с министром Тисом. Како се ту долазио до интернацијоналног дописивања с министром Тисом. Но кад је већ дошло до тога жали, да није влада већ сада предложила ту интернационалну кореспонденцију. А што је одговорио бан кад је Тиса рекао, да нејамчи за ред на Реци, буде ли се онде држала жупанијска скупштина, у коју долазе мирни и трезни људи? Зашто имамо толике посаде? Ил зар нема хармоније међу угар. цивилном области и цес. војском? Тако се сваки дан збивају све поучнији прецеденси. Ви ћете доживити, да ће у октобру садања речка гимназија бити затворена, онда ће се тражити стан за њу, загрозит ће се, да ће професори и ђаци бити бачени на поље, и тако ћемо изићи с гимназијом из Реке. Поучан буди за нас овај поступак, јер би могло доћи време, да се нађе област у Хрватској, за које би се морало од стране Мађара тражити заштиту, тим више, јер нас оне глобе, а Хрвати на Реци им користе. Потпомаже предлог др. Старчевића.

Заст. Мишкатовић узимајући закључну реч за обрану свога предлога, истиче, да су се године 1861 збили па Реци ексцеси, те да онда није онде владала мађарска влада. Да се изгреди не могу препречити доказали су најновији догађаји у Марсељу. Кад се овде у Загребу било прочуло, да ће равнатељ финансија Давид изложити мађарски грб, поручило му се, да се не може јамчити, да не буде рад тога изгреда. И тај чин град. области онда се хвалио, а сада се снебива, ако се гди год догађа. Сењски заступник питао је, како је дошао министар Тиса до ове интервенције. Али Тиса је министар-председник и у Загребу. Данас фактично неуправља Реком него тамошњи начеоник, гувернер и Тиса. Он остаје код свога предлога.

Др. Старчевић: Мој штовани питатељ, предстојник нутарњег одела г. барун Живковић, приметио је, да закон не вели, да сеоске општине имаду право слати представке. Али стоји начело, да је оно, што закон незабрањује, допуштено — да он (говорник) држи, да ту нема места представкама, те би је забранио. Жупанијска скупштина није се могла држати рад страха од смутња. Он то признаје и уверава, да нема мирнијег града него што је Река. Смутње тамошње долазе изван Реке и он је сигуран, да не би било нереда, кад би се ставило под одговорност речко поглаварство. У осталом не верује, да су речани ил Хрвати, ил Талијани, ил Мађари ил Немци. Они су речани — за њи нема света изван Реке, они су космополите. А кад је утврђено, да нема онђе сигурности, чему народ гладује, плаћајући милијоне за војску, сигурност. Таково стање, где се скупштина жупанијска не може састати и мирно већати, зове се ефемистичко безакоње. Остаје код свога предлога.

За Мишкатовићев предлог гласаху: Бартоловић, Бедековић, Буњик, Драшковић Теодор гроф, Деренчин, Ђурђевић Васа, Хорват Петар, Хрват Мирко, Инкеи барон, Јосиповић, Котур, Крањчић, Кукуљевић, Кушевић Светозар, Лончарић, Михаловић Драгутин, Мишкатовић, Мухић, Отенфелс барон, Ожеговић барон, гроф Пејачевић Теодор, гроф Пејачевић бан, Погледић велики жупан, Пох, Рогулић, Сермаге Рикард гроф, Сладовић, Сајтц, Шрам, Штенгел, Стековић, Суботић, Тикери, Вранчић, Вушчић, Војкфи Јанко гроф, Вучетић, Вончина, Змајић барон, Зиндл и Живковић барон.

Проти Мишкатовићевог предлога гласаху: Берута, Брантнер, Црнадак, Дунђеровић, Фолнеговић, Ђорђевић Милан, Јордан, Каменар, Лехпамер, Марјановић, Мразовић, Петровић, Рајзер, Рукавина барон, Старчевић, Шавор, Тирк, Топаловић, Валушнић, Видрић, Војновић, Врбанић и Зорић.

Из одбора речког загребачког сабора.

У седници речког одбора сабора Троједне Краљевине 16. тек. мес. дао је заступник владе, Деренчин, изјаву, да се бан већ обратио на угарског министра унутрашњих послова и да је потражио законске заштите за хрватске становнике града Реке, у колико би се ови заиста у опасности налазили. На основу ове а и оне у јучерањој саборској седници у ствари фалзификације дате изјаве потражује владин заступник, да одбор закључи прелазак на дневни ред.

Председник одборски, Суботић, позва опозицијоне чланове одбора да изразе своје мњење, евентуално да ставе противпредлог, на што ови пак не присташе, већ пре свега заискаше да се поднесе нагодбени спис, зарад прегледања прелепљеног места, а даље и дотични краљевски рескрипти и расправни проноколи саборски, све у оригиналу.

Заступник владе Деренчин изјављује, да није за ово опуномоћен, но мисли, да се влада неће устручавати на ово пристати. На против одбија сасма одлучно друго потраживање Старчевића, да се поднесе кореспонденција, што је приликом успоставке постојећег провизорија вођена међу угарском владом и владом Троједнице.

У одборској седници од 17. о. м. поднела је замаљска влада преко одсечних предстојника, Живковића и Деренчина, оригиналну исправу закона о поравнању, даље краљевске отписе, што се поравнања тичу, и дотичне саборске записнике. Потврђено је, да је §. 66. поравнања, који о Реци говори, збиља прилепљен, но да то није mala fide (злонамерно) учињено, него да измена од речи до речи са свим одговара пропозицији, како је у кр. отпису изречена и од сабора усвојена. По свему се види, како је тадашња хрватска дворска писарница лакомислено поступала. Слово прилепљеног параграфа и кр. отписа истоветно је. Тадашњи саборски бележник Хрвојић, који је у саборској седници 4. новембра како кр. отпис, тако и закон о поравнању прочитао, потврђује, да је исти закон у садашњем слогу §. 66., у завоју великим краљевским печатом запечаћен, из царске дворске писарнице сабору приспео и да га је он у јавној седници распечатио. Тако исто потврђује тадашњи вођ опозиције, бар. Живковић, да је садашње слово §. 66. у закону већ било, кад је закон у сабору читан, а из тог излази, да су сви одлучни чиниоци знали за измену и да су је одобравали.

Расправа о томе трајала је у одбору скоро четир сах. и беше одвећ жива.

Мразовић остаје при том, да истина нема материјална кривотворења, али има формална.

Старчевић хтеде, да се само констатује, да је преко првобитног текста у опште прилепљен нови. Свако, рече, нек онда мисли како хоће, да ли је у опште било кривотворења, или није. Хвала богу, ускликну, да још нисам изгубио вид, те могох тако што угледати!

Мирко Хрват предложи, да се банова изјава узме на знање.

О томе, као год и о мразовићеву предлогу, који гласи, нека се влада позове, да поради, нека се изашљу краљевински одбори, који ће речко питање коначно решити, претресано је и требало га је решити у седници дана доцније.

Говорило се, да Врбанић хоће у сабору да се због те кривотворне афере покрене кривична истрага.

Закон

од....

о изборном реду за сабор краљевина Далмације, Хрватске и Славоније.

I. Изборни котари.

§. 1. Краљевине Хрватска и Славонија деле се на седамдесет и седам изборних котара, од којих сваки бира једнога заступника.

§. 2. Изборни котари јесу ови:

1. са биралиштем у Загребу, на који спада горњи град Загреб, почевши од моста каптолскога с десне стране Јелачићева трга и Илице и на бреговима лежећа села;

2. са биралиштем у Загребу, на који спада доњи град Загреб са својима састојинама с леве стране Јелачићева трга и Илице до чрномерскога моста;

3. са биралиштем у Загребу, на који спада Лашка улица, Нова Вес, Под Зидом, Каптол и Поток с леве стране;

4. са биралиштем у Осеку, на који спада Осек горња варош;

5. са биралиштем у Осеку, на који спада доња варош, тврђава и нова варош;

6. са биралиштем у Вараждину, на који спада део града Вараждина лежећи источно од дуге, дућанске и госпоцке улице, затим главнога и банскога трга с Лединама и Вараждинбрегом;

7. се биралиштем у Вараждину, на који спада остали део града Вараждина с Новим селом;

8. са биралиштем у Бакру, на који спада град Бакар, Св. Кузман, Витошево и Шкрљево;

9. са биралиштем у Карловцу, на који спада град Карловац;

10. са биралиштем у Крижевци, на који спада град Крижевци;

11. са биралиштем у Сењу, на који спада град Сењ;

12. Са биралиштем у Копривници, на који спада град Копривница са предграђем Бреги;

13. са биралиштем у Беловару, на који спада град Беловар;

14. са биралиштем у Пожези, на који спада град Пожега;

15. са биралиштем у Краљевици, на који спа-

дају општине Краљевица, Хрељин, Красица, Гробник, Трсат, Драга и Кострена;

16. са биралиштем у Новом, на који спадају општине Брибир, Грижане, Цирквеница, Селце и Нови;

17. са биралиштем у Делницама, на који спадају општине Врбовско, Равнагора, Делнице, Локве, Мркопаљ, Фужине, Лич и Скрад;

18. са биралиштем у Чабру, на који спадају општине Брод, Герово, Чабар и Презид;

19. са биралиштем у Нетретићу, на који спадају општине Северин, Босиљево и Новиград.

20. са биралиштем на Банији, на који спадају општине Махично, Банија, Драганић, Речица и Купчина;

21. са биралиштем у Озљу, на који спадају општине Озаљ, Крашић, Виводина и Рибник;

22. са биралиштем у Јастребарском, на који спадају општине Јастребарско, Домаговић, Петровина, Св. Ана, Десинец, Цветковић, Купинец и Јамница;

23. са биралиштем Калиновици, на који спадају општине Раковпоток, Ступник и Подврх;

24. са биралиштем у Великој Горици, на који спадају општине Одра, Велика Горица, Ново Чице, Орле и Краварско;

25. са биралиштем у Селима, на који спадају општине Села, Лекеник, Покупско и Мартинска вес;

36. са биралиштем у Тополовцу, на који спадају општине Тополовац, Кутина и Поповача;

27. са биралиштем у Сесветама, на који спадају општине Стењевец, Сесвете и Дугосело;

28. са биралиштем у доњој Бистри, на који спадају општине Стубица горња, Стубица доња, Бистра и Брдовац;

29. са биралиштем у Св. Ивану, на који спадају општине Поповец, Зелина, Св. Иван, Беденица, Храшћина, Моравче и Раковец;

30. са биралиштем у Самобору, на који спада општина Самобор;

31. са биралиштем у Сиску, на који спада град Сисак;

32. са биралиштем у Вараждинским Топлицама, на који спадају општине Вараждинске Топлице, Бишкупец и Љубешћица (Новимароф);

33. са биралиштем у Виници, на који спадају општине Виница, Петријанец, Видовец и Мирушевец;

34. са биралиштем у Иванцу, на који спадају општине Иванец, Кленовник и Бедња;

35. са биралиштем у Златару, на који спадају општине Златар, Бистрица и Будинштина;

36. са биралиштем у Св. Крижу, на који спадају општине Маче, Крапинске Топлице и Св. Криж;

37. са биалиштем у Крапини, на који спадају општине Ђурманец и Миховљан;

38. са биралиштем у Кланцу, на који спадају општине Велико Трговиште, Краљевац, Кланец и Села;

39. са биралиштем у Прегради, на који спадају општине Преграда, Десинић и Хум;

40. са биралиштем у Крапини, на који спада општина трговишта Крапине;

41. са биралиштем у Лудбрегу, на који спадају општине Лудбрег и Јалжабет;

42. са биралиштем у Великом Равну, на који спадају општине Св. Петар, Равен, Судовац и Врбовец;

43. са биралиштем у Расињи, на који спадају општине Буковец, Расиња и Соколовец;

44. са биралиштем у Крижу, на који спадају општине Оборово, Пречец, Криж и Лудина;

45. са биралиштем у Гарешници, на који спадају општине Вуковје, Гарешница, Херцеговац и Берек;

46. са биралиштем у Чазми, на који спадају општине Клоштар Иванић, Иванска и Дубрава;

47. са биралиштем у Великом Грђевцу, на који спадају општине Грубишнопоље, Велики Грђевац, Рача и Северин;

48. са биралиштем у Св. Ивану, на који спадају опћине Војаковец, Св. Иван и Фаркашевац;

49. са биралиштем у Тројству, на који спадају опћине Капела, Тројство и Гудовец;

50. са биралиштем у Вирју, на који спадају општине Новиград, Вирје и Молве;

51. са биралиштем у Петерамцу, на који спадају општине Дрње и Ђелековец;

52. са биралиштем у Клоштру, на који спадају општине Ђурђевац, Калиновац, Фердинандовац, Будровац, Клоштар и Питомача;

53. са биралиштем у Иванићу, на који спада град Иванић;

54. са биралиштем у Сухопољу, на који спадају општине Вочин, Шпишић-Буковица, Лукач и Сухополје;

55. са биралиштем у Вировитици, на који спада опиштина трговишта Вировитице;

56. са биралиштем у Слатини, на који спадају општине Слатина, горњи Михољац, Сопје и Дреновац;

57. са биралиштем у Доњем Михољцу, на који спадају општине Доњи-Михољац, Шљивошевци и Мославина;

58. са биралиштем у Валпову, на који спадају општине Валпово, Бизовац, Кошка и ванска општина Валпово;

59. са биралиштем у Даљу, на који спадају општине Ретфала, Тење, Белобрдо и Даљ;

60. са биралиштем у Нашица, на које спадају општине Нашице, Феричанце и Ораховица;

61. са биралиштем у Вуки, на који спадају општине Чепин, Вука и Петријевци;

62. са биралиштем у Ђакову, на који спадају општине ванска ђаковачка, Семељце, Леванска Варош и Дрење;

63. са биралиштем у Ђакову, на који спада општина трговишта Ђакова;

64. са биралиштем у Дарувару, на који спадају опћине трга Дарувара, ванска даруварска, Бастаји и Уљаник;

65. са биралиштем у Пакрацу, на који спадају општине трга Пакраца, ванска пакрачка и Буч;

66. са биралиштем у Брестовцу, на који спадају опћине Церник, Брестовац, Велика, Михаљевци и Орљавац;

67. са биралиштем у Кутјеву, на који спадају општине Бехтеж, Каптол, Плетерница и Рушево;

68. са биралиштем у Боботи, на који спадају општине Бобота, Трпиња, Габош, Нуштар и Борово;

69. са биралиштем у Вуковару, на који спада општина трговишта Вуковара;

70. са биралиштем у Товарнику, на који спадају општине Сотин, Опатовац, Шид и Товарник;

71. са биралиштем у Ердевику, на који спадају општине Ердевик, Беркасово, Кукујевци и Чалма;

72. са биралиштем у Илоку, на који спадају општине Илок, Сусек, Черевић и Каменица;

73. са биралиштем у Иригу, на који спадају општине Гргуревци, Ириг, Крушедол и Јазак;

74. са биралиштем у Добринци, на који спадају општине Радинци велики, Путинци, Брестач и Инђија;

75. са биралиштем у Руми, на који спада општина трговишта Руме.

Град Река с котаром бира и у напредак два заступника; начин избора, и да ли ће бирати скупа или раздељен на два котара, одређује град сам.

У овом параграфу напоменуте општине разумевају се у оном заокружењу, како су постојале на дан 24. јуна 1875. (Наставиће се.)

Трговачки уговор између Србије и Аустро-Угарске.

(Наставак.)

13. Коже за ђонове и друге просте коже; тј. природне боје, мрке или црне; па и црно обојене, коже на бобице (шагриниране) растегнуте, али нити бронзиране нити лакиране

100 кила 30 динара.

14 у сандуцима или бурадима, 10 у корпама 6 у балама или џаковима.

14. а. Сурогати кафе

100 кила 4 динара.

б. Шећер:

1. нерафинисан

100 кила 5 динара.

2. рафинисан

100 кила 7 динари.

18 у бурадима или сандуцима, 9 у корпама, 2 у балама или у џаковима.

15. а. сумпорна и азотна киселина (витриол и ћезап) 100 кила 0.50 динара.

Галица 100 кила 0·60 динара.

Глеђ 100 кила 3 динара.

Тесто, течно или тврдо за прављење артије слободно.

б. палила, нарочито палидрвца сваке врсте (па и у кутијама), штирак и туткало 100 кила 5 дин.

18 у сандуцима или у бурадима, 8 у корпама, 4 у џаковима или балама.

16. а. 1. сапун немирисав... 100 кила 6 дин.

2. сапун мирисави

100 кила 12 динара.

б. свеће воштане, стеаринске, парафинске, церезинске и палмитинске.

100 кила 12 динара.

15 у сандуцима или бурадима, 8 у корпама, 3 у балама или џаковима.

17. Машине и делови машина од метала, дрвета или ма каквог другог простог материјала за индустрију, занате, земљорадњу, пиварство и дестилацију, за преносе водом и сувим, за купатила и друге подобне цељи..... слободно.

У процентима бруто тежине.

18. Тканице памучне:

а. поркет (молетон) и друге сличне материје сирове; органтин за поставе

100 кила 20 динара.

б. поркет (молетон) и друге сличне материје („калмук" и т. д. цвилих, дрилих, шекл т. ј, материја за постељу, шарено ткана или карирана, покривачи, материје за панталоне и аљине; пикет и друге сличне дупле материје; сви ови артикли без разлике бељени, бојадисани или шарено ткани или штампани

100 кила 25 динара.

в. чаршави за столове и мараме џепне, шарено ткани или штампани

100 кила 45 динара.

19. Кудеља, лан и јута:

а. 1. Платно грубо за џакове и паковање, као и готови џакови од тога, цвилих за џакове. Ови артикли могу имати и по коју фарбану пругу као знак.

100 кила 6 динара.

2. Платно просто (gemeine Hausleinwand) и друга слична дебља платна од лана и конопље (као фланк, нумераш каламајка и т. д.), цвилих за војничко одело, платно за једрила и дебље тканице; све ове сорте платна могу бити и бељене, но не фарбане.

100 кила 11 динара.

18 у сандуцима или бурадима, 12 у корпама 6 у балама или џаковима.

3. Све тканице побројане под а) 2. фарбане, за тим градл, т. ј. платно четворно за постељу, душеке, сламњачу и навлаку преко намештаја, конофос и шекл, т. ј. платно за постељу карирано, фарбано, цвилих за одело, бељен или шарено ткан; теписи без разлике

100 кила 25 динара.

18 у сандуцима или бурадима, 12 у корпама, 5 у балама или џаковима.

4. Све ланене тканице наименоване под а. 1. 2. и 3, сирове, бељене, бојадисане, ткане у шарама или штампане, изузимајући батист, газилинон

100 кила 50 динара.

У процентима бруто тежине.

б. Ужарија:

1. Ужета, конопци и паламари (такође улари, штрањге и т. д.

100 кила 8 динара.

2. Остала ужарија (канапи, колани кофе мреже, справе за употребу при гашењу ватре и гимнастику и т. д. па и у свези са другим простим материјалима.

100 кила 18 динара.

15 у сандуцима или бурадима 10 у корпама 3 у балама или џаковима.

Примедба. Под „простим материјалима" разумевају се у овој тарифи сви други материјали, осим: кост од корњаче, слонова кост, седеф кинески стива прави агат, ћилибар, благородни метали (разумевајући ту и кина-сребро), драгоцено и фино камење, прави бисер и корали фини, свилене материје (разумевајући ту и кадифу).

II. Царине по вредности.

Еспапи који плаћају 6 од 100.

1. (в. I одељак 4. 10 и 11.) Играчке дечине од мешовитог материјала; чибуци, луле и кутије за цигаре и цигарете; штапови у свези са другим материјалима; штапови за кишобране и сунчанике у свези са другчијим материјалима но што су они под 4. 6.; фине израде у резаном дрвету, које нису узгредни делови од намештаја; табле од шаха и шах; разне фигурице од дрвета порцелања или стакла; накит дрвени, порцеланski или стаклени, кутије и футроле од дрвета порцелана или стакла, пехари и лепезе дрвене, које могу бити и са артијом или ткањем; и други фини предмети од дрвета порцелана или стакла, са или без свезе са ма чиме.

2. Сви предмети од гвожђа или челика, који нису именовани у одељку 1 под тачком 12 (изузевши фине ножарске и друге разне ситније израде, од гвожђа и челика, игле, удице, челична пера, као и држаљице, перле челичне, механизми од сатова, оружје и предмети који спадају у ситнице (quincaillerie), па и у свези са другим простим материјалима.

3. Конац ланен, кудељни и од других биљних текстила, изузевши памук.

4. Обућа од коже, каучука или од ткања.

Еспапи који плаћају 15 од 100:

5. Дуван и фабрикати од дувана.

6. Јужно воће.

7. Зачини.

8. Кафа сирова, пиринач, сунђер, фишпан.

9. Тамјан, гума и смола не таксирана иначе, сирова или утуцана.

10. Лекови и препарирана парфимерија.

11. Минерална уља.

12. Маст свињска, гушчија и друге животињске масти за јело, масло слано или топљено.

Плаћаће 8 на 100 сви други еспапи.

Најдаље за шест месеци од измене ратификације овог уговора, претвориће се узајамним договором, све ове царине по вредности у специфичне царине. На еспапе, за које се не буде могла уговорити специфична царина, наплаћиваће се и даље горе-означене царине по вредности за цело време трајања овог уговора.

Државни процес у Цариграду.

У Цариграду отпочела је на дан 15. јуна расправа у процесу против убица султана Абул-Азиза. Расправа отпочела је тачно у 12 сахати. Председник суда је Сурури ефенди, потпредседник Кристофоридес-ефенди, ђенерални прокуратор Латиф-бај. Оптужени су: Мидхат-паша, Нури и Мамуд Целал-ед-дин, шураци владајућег султана; даље Фари-бај бивши коморник султана Абдул Азиза, мајори Нецип и Али-бај, дворски официри Сајид и Риза-бај, пехливани Мустафа и двојица шумарских чувара Мустафа Цезајирли и Ахмед. Од осталих оптуженика лежи тешко болестан бивши велики везир Ружди Мехмед-паша, а бившем шејик-ил-изламу Кијирула-ефендији судиће се у Меци. Бивши ратни министар Хусејин Авни већ је мртав.

Кад су оптуженици заузели места буде прочитан закључак суда на основу којега је подигнута тужба. За тим приступи се читању тужбе, што је подруг сахата трајало. Петорица веледостојника: Мидхат, Мехмед Ружди, Кајирула, Хусејин Авни и Махмуд Дамад оптужени су да су склопили савет петорице, да су у истом закључили убиство султана Абдул Азиза и да су уједно у царском кијоску у Бебеку на Босфору израдили план гледе убиства свију принчева из дома Османида. Ова убиства била су закључена на основу ирада екс-султана Мурата, којим царским налогом је свима закључцима савета петорице правоваљаност и извршна снага дата. Нури-паша Дамад окривљен је да је водио преговоре са тројицом убица који под руковођењем коморника Фари-бија злочин извршише. Из ових разлога предложи ђенерални прокуратор, да се против оптуженика који су били чланови савета петорице, даље против матере екс-султана Мурата и против Нури Дамад-паше на основу чл. 184 казненог законика, донесе пресуда повременог тамновања, а тројица убица да се на смрт осуде. Екс-султана Мурата не треба звати на одговор због тога, што је сишао с ума.

За тим приступи се испитивању оптуженика. Пехливан Мустафа признаје да је он извршио убиство над султаном Абдул Азизом тиме, што је просекао бића. Фари-бај држао је при том руке а Цезајирли ноге султанове. Слично овоме изјављује и Цезајирли. Фари-бај очитује да је Абдул Азиз свршио као самоубица. Исто тако поричу убиство и Мидхад, Нури и Мамуд, и сва тројица побијају тужбу. Након овога дође на ред испитивање сведока. Два енуха изјављују да су опазили убице како су држали своју жртву. Лечници што су потписали познату изјаву о смрти Абдул Азиза потврђују по ново закључке дотичног извештаја, из којих излази да је султан Абдул Азиз свршио самоубиством. Иза овога буде расправа закључена и идућа седница заказана за удући дан у 10 сахата пре подне.

Друга седница отпочела је тачно у 12 сахата пре подне испитивањем сведока. Нури-паша има свог браниоца. Мамуд Дамад и Мидхат-паша бране се сами. Мамуд, шурак султанов, узима на се одговорност гледе свргнућа султана Абдул Азиза, које се у опште сматрало као прека потреба. Одбија од себе убиство с позивом на кућевну част царске породице, којој и он припада. Мидхад побија тужбу и исказе сведока. Он хоће да напада на главну тачку, на којој почива цео процес, те тражи, да му се дозволи ставити 94 питања од којих ће 23 управити на сведоке. Председник одбија ово као ствар која се не слаже са поступком и изјављује да су сведоци већ преслушани. Мидхат остаје при свом потраживању, услед чега Сурури-ефенди опетова своју изјаву, да оптуженик ваља да остане при својој обрани. Пошто је Мидхат одлучно очитовао, да није вољан учинити за доста овој жељи изјави председник да је расправа закључена.

Судбени сто повуче се натраг порад саветовања. Након једног сахата донесе и прочита писар одлуку суда, којом се сви оптуженици за кривце проглашују. Четворицу њих: бившег коморника Фари-бија пехливана Мустафу и оба шумарска чувара Цезајирлију и Ахмеда прогласио је суд да су криви због намерног убиства; Мидхад, Мамуд, Нури, оба мајора Али и Нецип-бај проглашени су за сукривце а дворски официри Сајид и Риза-бај за помоћнике убиства. Што се тиче Мехмед Руждија и шејик-ил-ислама Кајирула то ће се њихова пресуда касније донети, пошто исти сада нису у Цариграду.

Сутра дан 17. тек. месеца у по дне обнародована је следећа пресуда. Председник суда прочита чланке 45 и 170 казненог законика, те изјави да су на смрт осуђени: пехливан Мустафа, Мустафа Цезајирли, Ахмед-ага, Нецип-бај, Али-бај, Фари-бај, Нури-паша и Махмуд-паша; на десетогодишње тамновање осуђени су: Сајид-бај и Риза-бај. Осуђенима дато је 8 дана да поднесу апелацију на касацијони суд. Оптужене одведоше једног по једног из дворане а за тим повуче се и судбени сто назад. Кратко време за овим појави се суд опет у дворани, сада под председништвом Кристофорида. Уведоше Мидхат-пашу и прочиташе му пресуду. Мидхат и његов бранилац узимају реч и траже доказе за убиство. Председник изјављује да је доконана расправа о чинима, иза чега се суд повуче у побочне одаје. При повратку истог изрече председник да је Мидхат на смрт осуђен на основу већ поменутих зак. чланака. Пресуда учинила је велику сензацију. Председник изјави да је седница завршена. Тиме би свршена расправа у процесу против убица султана Абдул-Азиза.

ДОПИСИ.

(§. В. П.) **Бијељина** на Дуове.

Свака сила за времена
а невоља редом иде.
Нар. п.

С тужним срцем лаћам се пера да вам г. уредниче објавим овдашњег народа јаде и ваје, те шат и ви кров наш цењени лист „Заставу" довикнете оним којих се тиче, како овдашњи народ трпи под садањом управом — те се услед тога поведе реч и на превишњем месту о реорганизацији управе и појединих чиновника.

Овде се налази као котарски предстојник некакав таковвани г. Плентај — по перју се тица позна а по имену човек — тај г. Плентај јест у потпуном смислу прави деспота, он је онај исти, који је своме солицитатору некому Кинцл-у (та где их искупише?!) наредniку жандара, издао налог да скине српски знак са торња српске православне цркве: „Живила српска општина" и 4 слова која су у срцу сваког правог Србина чврсто усађена, те који ради и непрестано рије из под земље за неким попом без парохије у Бијељини, владиком Дионисијем из Тузле — већ име му само каже да није прија-

ИДЕ ДОДАТАК.

Додатак „Заставе“ к броју 94.

тељ народа српскога, који га рани и издржава — та он је и под турском владом толико зла у његовој архиједијецези народу српском кроз његову денунцијацију учинио, да се описати неможе — а сада од кад је аустро-угарска војска окупирала наше земљиште, он јавно ради, он је српску православну општину са његовим доглавником попом без парохије, (јер за то му неда на страну где парохију, јер не би онда имао толико своји присташа и то главни) — тако подровао — да је у њој завладала права анархија, он даје савете, кога да поставе за старешине општинске и т. д. и г. п. М-ом да нам докину српску школу, која тако рапидно напредује, те коју хвалу донекле заслужују г.г. учитељи Панта и Ђура, особито г. Панта, који је тако рекући отац те школе, те које се свако дете сретним цени да се налази у школи под његовом равнањем (штета, грдна штета да се у задње доба подао на странпутицу које му ни мало на част неслужи.) Он је основао „задругу бијељинску (ђачку) пре годину дана. Иста задруга има приличну књижницу, коју су ђаци из властитих сретстава основали, а добро би било да се ове Српчади — српски књижевници, новинари и књижаре сете те јој по коју корисну књигу за књижницу пошљу, та они су таковзвана предстража српска у Босни, јер просветом се циљу долази; та задруга им служи подједно за читање појединих њихових радова, (од који су већ многи ишли у Чика Јовином ђачком листу) оцењивана и т. д. па такову српску основну школу хоће да нам затворе (а наметну комуналну) која може бити узором свим другим школама, но ја се надам да ће се једном Србадија у Бијељини пренути од сна и увидити одкуд им опасност прети, те сви сложно прегнути на рад, јер, „Слогом расту мале ствари а неслога све поквари.“

Пре три месеца издаде наредбу тај г. Плентај, да ни један сељак (раја) а ни остали (Срби) не сме дотерати дрва на продају, ту су Турци заинтересовани, а овај опет ону шуму, од које је сељак господар био кроз толика времена, просто на реч турску — Турком повратио, и тако услед те наредбе остаде свет без дрва. Општина замоли г. Плентаја да забрану докаже, но он с молбом ad acta — па мирна Босна. Општина се за тим обрати високој земаљској влади у Сарајево с молбом; шта ће бити видићемо.

Услед оскудице дрва оде г. Н. Н. набављач хране за војску, г. Плентају те му се потужи како Турци доносе шибљике (младице) и продају једна кола по 50—60 гр. те како он са тако скупим дрвима није у стању лебац пећи за царску војску и т. д. али се на једном продере на њега г. Плентај са „Marš hinaus!“ овај га запита за узрок те грдње, али г. Плентај не знаде за шалу, него зовне свога солицитатора Кинцла те ти г. лиферанта хоп — у рупу с оне стране браве, а Кинцл има сатанску насладу као што нам прича казује, да је нека краљица имала гаврана, пред кога је сваки дан изводила по једну жртву да га кљује, гребе и крилима туче док несретник не сконча, тако и Кинцл, има једну воловску жилу те свако вече и јутро иде у затвор . . . . . док му се ђуд не засити, тако би и с овим лиферантом, затворили га, сутра дан пустише, те пошто није Кинцл на њем могао задовољити својој страсти плати овај 20 фор. глобе.

Живила правица!

Висока зем. влада у Сарајеву, на толике тужбе од стране грађанства, ваљда се и сама осведочила да је тај Плентај куга народна, те му је благостиво поделила допуст (ваљда у неврат) на три месеца.

Добро би учинила високе зем. влада, а народ би је благосиљао да пошље у неврат и Дионисија владику, те намести кога Срба, (а има их хвала богу доста) пријатеља народу и цркви Христовој српско-православној, та он је колера народна, где је Грк Србу пријатељ био а особито поп који народ залуђује место да га к просвети води, који народу подкопава земљиште на ком стоји.

Чудом се чудити морам, да поред свих тих злоупотреба наш нови митрополит Сава Косановић ћути и нехаје за народне муке, ја, читајући његов говор и његову заклетву приликом његовог уздигнућа на чин митрополитски, не могу никако докучити, како је могао све то брзо заборавити, јер он у својој заклетви каже и задњу ћу кап крви своје дати да очувам народне светиње, српска народна права и српску православну цркву и школу — не пође ли ми то за руком, то ћу предат опет навад као што сам и примио — за тим псалми сљеди. Но ја се о сланам у његову опробану мишицу у борби за народна права, те ће надам се и сада сва могућа средства учинити да уклони овога затиратеља свега што је српско. У то име бог ти помогао!

Жалостно је ал је истина! Народ услед силни порева, намета, ... бега у гору, што је било то је прошло за горенаведено сад нема ништа више него душу, а с том је отишао у гору.

(Овде наводи дописник неки поступак, који је тако страшно нечовечан, да без ближег доказа неможемо то саопштити. У.)

Добро кад је реч на просвећене дошла. Овде се налази у беладији (градском већу) општински бележник, који је тамо код просвећени ваљда . . . . чувао, па су ти просвећени мислили, добар је за нас, те нам га натоварили на врат — и тај таковзвани господин, који је своје знање црпио — ваљда штоно наши кажу — у карматином обору, грди и псује овај доброћудни народ, с чијом гостољубивошћу, доброчинством пожртвовањем и лојалношћу могао би се сваки владар дичити да таке народе има под својим скиптром. Добро би било да просвећени свога навад позову ми ћемо им од срца захвални бити да нас реше пилета купина.

А шта да вам кажем о српско-православној црквено-школској општини — ништа. И ту је г. Плентај et Consorcium са владиком и другим уплео своје прсте, те протузаконито поставио за председника г. Окановића, за подпредседника г. Перу Живановић а подначелника градског — ја, у име народа питам г. Плентаја, којим се правом пача у ствари народне, те себи присваја право народно?! На среду с датама, дајте народу слободно право избора у градско вјеће, који ће се бринути за народне потребштине, којим сте правом народ у том прекратили, те дали начелнику, подначелнику и бележнику то право да се размећу, да њих три сачињавају градско вјеће!! за тим дајте народу слободно право бирања у општину српско-православну црквено-школску да народ зна, на кога се може ослонити поднуно у српским просветним стварима.

На завршетку довикујем г. Дионисије владики, попу Ђ. без парохије и г. П. М. (коме напосеб кажем јер се недавно међ њих уплео да се уклони са ставе која води „к упропашћењу народа српског“) нешалите се господо са народним светињама, не дирајте у народно право у светиње народне — цркву и школу српску, јер би могли навући проклетство целог српског народа.

Ако ми дозволите г. уредниче, ја ћу се још који пут јавити јер тога хвала буди богу после окупације има више но прије. (Ми ћемо драговољно примати и уврштавати дописе из Босне-Херцеговине од подписани. Ако се тамошњи родољуби уздржавају од дописивања с тога, што „Застава“ не иде у Босну-Херцеговину то онда сматрају ствар са уског гледишта, јер колико би добро било, да лист тамо прелази и да читаоци му онда сазнаду, шта се код њих и око њих збива, толико ће, особито кад се ово не може, можда још од веће важности и вредности, да ако и не читају они, који трпе, и који и без читања листа осећају и познају своје тегобе, оно да чују они, који би неправду предупредити или одклонити могли, кад ји из јавног листа дознаду. У „Застави“ би се тим више на јавност ради опомеге управни власти износити могло, што ако лист и иначе не би имао обзир на улажење листа у Босну-Херцеговину, сад не може ни имати тога обзира. Само морамо приметити, да дописници не замере, ако ми по нашој одговорности изоставимо, или исправимо нешто, за што не можемо договарати. — У.)

Из Брлога (оточки котар) 7. јуна. У нашем мјесту има две цркве, српска и католичка, дакле и два пука, који је живио у братинској љубави, као што је мало ђе, тако лијепо живио у једичству, док се из Беча са бечког педагогијума недовукоше неиспитани „звонимировићи“. Ови занешењаци велике обмане видив, да слога и мир, јединство и љубав међу католицима и Србљима смета њиховој заблуди, прва им брига бијаше порушити јединство и подићи раздор; јер се у мутној води лакше риба вата.

„Неиспитани“ са својом вражјом лукавштином задоби у своје коло најпре бив. начелника П. Мараса, који са кот. предстојником Гергурићем бијаше у свему туцбрудер, али зато овај сада и каје своје грјехе . . . у Раковцу.

Прошлост касираног лугара П. Мараса позната је у обће, особито из времена генерала Урбана . . . . Дакле није вредан да се моје перо бави о његовој ништавој особи, тек народа ради немогу прећутати, да је гладна кућа Марасова, са млиницом својом упропастила цело једно село: Српско поље. Но кад је код судбеног стола у Госпићу изгубио процес од једа свиснуо је Марас! Бар га смрт уклони с пута правди и миру нашега мјеста. Да у нашем мјесту има збиља великих интригана навешћу овај примјер.

Ту не давно освећивана су нова звона наша. Том приликом пјевана је пјесма св. Саве, као црквеног патрона. Па шта мислите какву денунцијацију изведоше из тога светога црквенога чина? Чујте, па се оберучке прекрстите. Ни више ни мање него — велеиздају!!! Денунцираше, да се пјевала српска химна, да се наздрављало кнезу Милану, да на звонима стоји писано: поклонио српски кнез Милан, и нека их бог пита на страшноме суду, шта све још не клеветаше. Судбени пристав г. Т. по налогу судбенога стола у Петрињи пењао се к звонима, да особно види, шта је на ствари. Па кад је видио да је све то сама груба лаж морао се дивити и чудити нечувеној перфидности. А петрињски суд горопадну клевету баци ad acta. У том колу играла је некакву улогу и наша учитељица К. Ј., која би требала да се за напредак наше дјеце и за школску чистоћу заузме; јер нити дјеца што знаду, нити школу држи чисту и у реду, па за то је мјестно школско вјеће жестоку и јако образложену тужбу против учитељице К. Ј. поднело окружном школском вјећу, које праведну молбу мјест. шк. вјећа не хтеде уважити. Е, па ту неки дан и земаљски школски надзорник г. Кнежевић прође кроз Брлог инспицирати школе, а нехтеде се свратити у наше школе да види немарност и неред код наше учитељице К. Ј. Одтуд морамо закључити, да г. Кнежевићу или није познат неред који у нашој женској школи влада, те и раздор у ком учитељица К. Ј. живи са мјестним шк. вјећем па и осталим опћинарима, или се г. Кнежевић није смио вратити у женску школу бојећи се зар, да ће се сам личио увјерити, да су наше тужбе против К. Ј. темељите. Зато врло жалимо на г. Кнежевића тим више, што чујемо, да је то поштен и праведан чиновник.

И ако је стигла од високе ген. команде наредба, да мјестна школска вјећа имају описати рад и владање учитеља, па и предлоге о њиовом намјештању стављати, ипак немамо уфања, да ћемо се скоро ослободити несносљиве учитељице К. Ј. Но и томе биће лијека. Говори се на сав мах, да ће се за који дан и на Крајину протегнути устав, и да ће бан путовати по Крајини. Кад то буде, морамо изаслати депутацију свјетломе бану најврућом молбом, да нас опрости немирне а при том немарне учитељице нека иде у Оточац ономе грађанском учитељу који не само приватно него и јавно тера старчевићизам; н. пр. у 23. бр. „Хрватског учитеља“ српско поље у сваком другом реду пакосно називље „влашко“, а Србина Шпиру Црнојевића крсти православним Хрватом ево овако: „Извађени камен с тога мјеста налази се пред кућом православнога Хрвата Шпире Црнојевића“.

Па кад грађански учитељ (државни чиновник) такова шовинистичка бенетања подписује јавно, онда си можете мислити, а ми знамо, како тек из потаје рује . . . !

У данашњој „Слободи“ има опет допис из Брлога у ком се на нашега честитога пароха Рапаића безобразно управо простачки напада, тако исто и на начелника Грчевића; првога грди само за то, што је врло угледан у народу, који га је изабрао у опћин. вјеће, а то је слободашима кост у грлу, јер немогу жарити и палити по нашој обћини, како су научени били, и као што би опет ради. Зато и ваљају на г. Дрчевића дрвље и камење, како би га дигли са начелништва и прокрчили пут своме каквом сметењаку.

Па молим ја вас, просудите ви познати католика поступак, да се они намећу српском народу парохије брлошке за већег пријатеља (sic), него им је парох Рапаић, а и ти исти, као и сви старчевићијанци сваког појединог и све у обће Србе попили би у жлици воде. Тенденција је њима завадити народ са њиовим парохом и тим га немогућим учинити за сваку акцију, — то се њима хоће. Тако су они и против пароха И. Машића подизали небо и пакао неби ли га из Оточца кренули, које би волели него видити краља Кватерника — жива. Па кад видише да му ништа учинити немогу, повукоше као кује реп пода се. Тако је то!

Србима новосадским бирачима.

У среду 23. јуна о. г. биће именик свију бирача за 1882. годину на углед изметут у магистратској писарници, где су писари. Сваки, који држи, да би имао бирачко право, а није уврштен у именик тај, нека не почаси часа, него нека лично дође, па нека се увери, да ли је за иста уписан; ако није, нека приложи извод из порезне књиге, као прилог молбеници, па нека се рекламује, да не буде доцкан. Немојмо опет скрстити руке, па пропустити ту прилику, већ прионимо сваки за се, док је за времена, док не наступи доцкан кајање.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дру Ники Максимовићу
у
Сомбору!

Свесрдна хвала у моје и, смем додати у име моји шајкашки бирача па вашем и ваши поштовани бирача поздраву Шајкашима и мени, њином избранику. Примите за вас и ваше бираче моју, а через мене и моји шајкашки бирача свесрдну честитку вашег избора за посланика, чиме народну свест и слогу показаше. Слава и сомборским и уздинским српским бирачима. Сад од тројце избрани српски јим бирачи очекују, да сложним радом оправдају њино поверење.

Др. Свет. Милетић.

(Како је поздрав из Сомбора не од појединог, него на жељу и сугласом сомборски бирача, потекао, и није се само на појединца, него и на шајкашке бираче односио, то нађосмо за умесно, да га путем јавности до знања ставимо шајкашким бирачима, и тај разлог важи и за саопштење одпоздрава. У.)

Дру Михајилу Политу-Десанчићу
у
Нови Сад.

Сомбор, 18. јуна. Од свег срца радујем се твом избору и својски те поздрављам и у име свих српских бирача из Сомбора са жељом, да и од сада тако сјајно заступаш свој народ у уставној борби. Живео уздински срез!

Др. Ника Максимовић,

Дру Ники Максимовићу
у
Сомбору!

Срдачна хвала на братској честитци од моје стране и у име моји бирача како теби тако и честитим твојим бирачима сомборским. Сомборци доказаше овом приликом сјајно, да „само слога Србина спасава“. Камо срећа, да су и Кикинђани сложни били, те нам неби задали грдну рану, са падом нашег врсног друга Мише Сабовљевића. Стајати уз народ и борити се за њега са уставним средствима, то није заслуга, то је дужност сваког Србина. Ту дужност вршисмо до сада и вршићемо ју и од сада раме уз раме. Прими мој одпоздрав са честитком твога избора и са изразом дубоког и срдачног признања твојим честитим бирачима. Живили!

Др. Мих. Полит-Десанчић.

Нови Сад 20. јуна. Саопштив у претпрошлом броју листа краћи извештај о избору у Н. Саду, и споменув двојицу сународника, који су велики труд око спреме и у течају избора положили, сад известивши се и о другим сународницима, који су се великим трудом својим у изборном послу код своји суграђана врло заслужнима учинили, и који су јавно признање и захвалност заслужили, следећи: Стеван Јефтић, Јован Димић, Коста Рајић, Ђока Радовановић, Лука Јоцић, Велимир Бугарски, браћа М. Поповићи, Лука Живановић, Жаника Дерра, Јоца Стефановић; даље: Ђока Крушедолац, Гаврa Пајић, Лаза Стојковић, Стеван Милошевић, Стеван Детлић, Урош Огњановић, Гавра Палковљевић, Радослав Хорват, Ђока Влаховић, Младен Пирошки, Јован Касапов, Тима Јерковић, Васа Симић, Пера Максимовић, Тоја Сланкаменац.

Било је више сатрудника, и нека се не замери нама, ако су овде неспоменути.

— Из Баје даје др. Ивановић преко треће руке јавити, да је допис из Баје о њему неистинит; речи телеграфске изјаве његове неможемо саопштити. Ми очекујемо, да нам дописник објашњења даде. Морамо признати, да смо се и сами зачудили ономе, што је у допису. Но кад дру Ивановићу годи, да није и небуде онаки, као што допис о њему каже, на част му.

— За чланове књижевнога друштва „Матице српске“ уписали су се, и то са прилогом од 50 фор.: Српска црквена општина на Ријеци (Фијума) и Никола Петровић поседник у Старој Пазови; — а по 10 фор. положили су и на 40 фор. издали задужницу ови родољуби: Мојо Медић професор на реалци у Петрињи, Исидор Добровић из Дарувара и Исидор Гарић из Пожеге. — Ваља нам још споменути, да се г. Никола Петровић уписао и за члана „друштва за српско народно позориште“ положивши целу пристојбу од 50 ф.

НОВИЈЕ.

— Бродско општинско веће закључило је 16. о. м. једногласно, да пошље краљу молбу ради речког и жумберачког питања.

— По захтеву жупанијских скупштинара велики жупан Рајзнер одгодио је скупштину речке жупаније, која је на 11. о. м. у Делнице савзвана била. У једно су скупштинари жупана замолили, нека скупштину не држи ван Реке.

— У Карансебешу је ђен. Трајан Дода од народносне оповиције изабран са 2014 гласова за народног заступника против Бееса, кандидата владине странке, који је 667 гласова добио.

— Будапештанска порота осудила 16 о. м. крајњелевичарског новинара, Павла Ковача, због једног чланка, што га је исти у верховајеву листу „Фигеленш.“ под насловом „Јунаци“ писао против заједничке војске; осудила га је на четир месеца затвора, 1000 фор. глобе и на наплату парничних трошкова. Ковач је сад уредник листа „Кечкемета“, што у Кечкемету излази.

— Због ђачких немира у Прагу затворено је било 18. о. м. прашко свеучилиште Чешки професори и доценти позваше читаоницу универзитетских ђака Чеха, нека се клоне сваког изгледа, него нека гледе, да се ред одржи. Сви чешки органи, који 18. о. м. донесоше извештаје о догађајима од 15. и познијих дана о. м., узапћени су.

— Из Београда јављају 17. јуна, да су се српски министар спољашњих и посланик Северо-америчких сједињених држава са свим споразумели о закључку трговачког и консулског уговора међу Србијом и северо-америчким сједињеним државама.

— Кнегиња црногорска, Милена, отпутовала је 17. о. м. из Беча у Париз.

— Из Скадра јављају „П. Лоју“ 15. јуна, како је Дервиш паша издао прокламацију, којом се Арбанасима забрањује, да не смеју из једног округа без нарочитог писменог допуста у други прелазити, иначе ће бити строго кажњени. По Скадру се говори, да ће Дервиш бити одазван, да прими управу над војском, што ће се искупити ради прилика, што се у Бугарској догађају.

— Бечкој „Преси“ јављају из Рушчука, да бугарској народној скупштини, кад се 1. јула у Свиштову састане, не ће бити допуштено, ни у каку расправу да се упушта, него ће само гласати о познатим кнежевим условима. Скупштина ће трајати само један дан. Појачана свиштовска војничка посада биће тог читавог дана под оружјем. На Дунаву ће ратни бродови стајати приправни.

— До 17. о. м. било је, као што из Варне јављају, 205 изабра за бугарску народну скупштину познатих. Сви заступници, изабрани у тих 205 срезова, вољни су, пристати на познате кнежеве услове.

— Из Париза јављају 16. о. м., како је Русија силама поднела нацрт колективне изјаве, која се и по бугарског кнеза и по бугарски народ повољно изражава. У изјави се изриче нада, да ће поћи за руком, да се земља умири и од анархије сачува.

— 16. о. м. изашла је султанска ирада, којом се Сервер-паши налаже, да потпише непосредни уговор с Грчком о грчко-турском спору. Уговор је требао бити потписан или у четвртак или јуче, у суботу.

— Пољски књижевник Хмјеловски наименован је за професора пољске књижевности у варшавском свеучилишту.

— Талијанска комора усвојила је 17. о. м. при тајном гласању са 202 против 116 гласова изборну реформу. Ревултат гласања пропратила левица одобравањем.

— Уредник лондонске немачке „Слободе“ и бивши народни заступник, Јован Мост, осуђен је 17. о. м. од лондонског средишног судбеног стола на 18 месеци тешке робије.

— Немачка царица Августа опасно је болесна од 11. о. м.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ“.

(При закључку листа приспео.)

Вел. Бечкерек, 20. јуна. Уз неописано одушевљење изабран опозиционар Микша Михаловић са 28 гласова већине. Срби се држаше чврсто, Немци земљеделци изневерише.

Разне белешке.

(Репата звезда.) Од дужег времена виђа се на нашем небу репата звезда — комета. С вечера се указује на северо-западном небу и тек око поноћи се јасно у своме сјају види. Правноверни свет нагађа и овом приликом као и увек да то слути или баш и претказује какав велики понајвише немио догађај, рат, мору, поплаву и друге невоље. Пада нам на ум како се пре 880 година опет тако једна светла репатица на небу у близини сунчевој указала и свет толико заплашила да су држали е ће 1000. године нашега рачунања страшни суд бити и свет пропасти. Народ, великаши па и сами краљеви толико су веровали у то да нису ништа друго радили до постили, богу се молили и све своје имање поклањали — калуђерима и манастирима. И овом приликом читасмо тамо негде у новина, како у једном румунском селу почеше Власи да помишљају на страшни суд и не избиваху из крчама у вери зар да ће па онај свет и онако само скрштене беле руке понети, те пише банчиште и веселиште се све донде докле не уватише да крчмар попу шаље вино за бадава. Ту тек сину празноверним сељацима мисао како да попа своје имање не троши, та и он неће ништа собом у гроб понети и — опаметише се и латише својих послова. Од свега тога веровања нема ту ништа. Појава репитице то је природна појава као и остале само што се ређе приближују сунцу, јер путују млого дужи пут него остале нама познате звезде, па нам је зато и необична. Ни данас се у науци није са свим на чисто шта су управо те звезде, од куд долазе камо путују. Та природа је још толико не испитана, васиона је грдна прегрдна и чудна пречудна се дела у њој догађају.

ПРИПОСЛАНО.*)

Штов. уредништво листа умољавамо, да нам прими у велецењени лист ово неколико редака ради равнања публике.

Дана 28. пр. м. у вече око ¼ на 11 сахата нападнути су доле подписани изненадно ни криви ни дужни, од господина Пере П..... ововарошког књиговође, са речима: лоле, бећари и бевобразници ту сте дошли да демонштрирате итд.

Долеподписани почну се бранити са речима; господине немојте нападати на мирне грађане који вас не дирају; но господин Пера нехте то слушати већ викну на ово варошке пандуре, терајте овог лолу у затвор показујући прстом на једног између нас, но дотични недаде се терати у затвор, јер зна да није крив него утрчи у свој стан и закључа врата за собом. Господин Пера видећи то, заповеди овоместним варошким пандурима, да уђу у кућу, која није његова, и то после ½11 сахата ноћу. Ушавши пандури почну обијати врата од собе у којој беше дотични, да га у затвор одведу, но непостигнувши своју цел, врате се без икаква успеха натраг.

Сад ми питамо господина Перу П...., са којим правом је он нас напао, и ко му је дао пуновласт, да може: 1. невине људе на улици нападати, 2. да горе поменутог могу ововарошке пандури туђи, 3. како сме кућни мир нарушавати после ½11 сахата ноћу.

На ово држимо да ће нам господин Пера П.... одговорити.

У осталом ово јављамо као слободни грађани пошт. публици у Н. Саду и околини, да се види шта сме самовољан чиновник магистрата новосадског да ради у уставној земљи Угарској а у слободној краљевској вароши Новом Саду.

Но ми се надамо да ствар неће на лио га проћи.

У Новом Саду, 1. јула п. р. 1881.

Ђорђе Трифуновић.
Јован Будимир.
Панта Јовановић.
Владимир Летић.
А. Поповић.

*) За ствари под овом рубриком неодговара уредништво. У.)

Уверење

којим се од стране долеподписаног настојатељства манастира Сукова у округу пиротском, свакоме ономе који је заинтересован, — до знања доставља, да су синови Ђорђа пл. Бота звоноливци из Вршца у Мађарској салили три звона — три драгоцена украса за манастир Суково; не само на потпуно задовољство доле потписаног настојатељства, но и на радост и душевно задовољство побожног околног народа, као прилежника те народне задужбине. Тога ради издаје се ово уверење са најтоплијом препоруком и позивају се све православне општине, да се приликом набављања звона само на фирму Бота синови обрате.

У манастиру Сукову, 25. маја 1881.

Настојатељ
Игуман **Партеније**.

ТРГОВИНА И ПРОМЕТ.

(Д. Манно.) БУДИМ-ПЕШТА. 24. јуна. На овдашњој пијаци застала је житарска радња од неколико дана већ Жито на неповољне вести о претстојећој жетве ценом поскочило, но роба се не могаше на цени држати, пошто се готово ода свуда јавља, да хладноћа и влага нису онога квара усевима нанели као што се то у први мах мислило.

Поред тога крњи житну цену и трајно ограничен рад овдашњи млина, које ево од дужег времена виде се на иностраним пијацама страном утакмицом сузбијене, те немају рачуна у живљем раду.

Кукуруз је ценом такође устукнуо, пошто су термини већим делом покривени односно решени. Потреба се види да је за краће или дуже време покривена а према томе је у читавој трговини тишина уз слабе цене наступила.

Побележене цене:

Потиско жито 78 кл. ф. 13·60 банатско 74 кл. ф. 12.20 влашко 77 к. ф. 11·80 српско 76 кл. ф. 11·50— на з/м.

Кукуруз ф. 6·—6·20.

Зоб ф. 6·—6·50.

Јечам II. ф. 6·30—6·60.

Раж ф. 10.—10.40. за гот.

Термини:

Узанц-жито за јесен ф. 11·22—27.

Кукуруз банатски за јули авг. ф. 6.25—28 влашки за авг. септ. 6,20—24. бан. за авг. септ. ф. 6·45—50.

Проја ф. 5·—5·50

Зоб за јесен ф. 6·65—70.

Репица бан. за јул. авг. ф. 12·⅘—12.⅗

Репица готова роба бан. ф. 11·70—12.

Шљиве: I-а босан. ф. 20.—21 I-а српске ф. 18—19. за септ. окт. ф. 24·—

Маст пештанска готова роба ф. 68

Сланина: пештанска ф. 63.— сеоска ф. 61.—

Лој: ф. 42—43.

Мед ф. 30.—

Шишарке: I-е мађ. ф. 19—21 I-а српске ф. 16—18. на 100 к.

Восак ф. 122—125.

Коже: овчије српске ф. 125—135, банатске ф. 145—155 за 102 ком. Козије ф. 50·— за 56 к°. Јагњеће ф. 100 до 120. Јареће ф. 100—130. Кравијие Вољуске ф. 100—110 за 100 к°.

Курс бечке берзе 20. јуна (2. јула)

Ц. кр. дукати	5.52
Наполеондори	9.27
Немачке марке	56.90

ЗА ЗУБОБОЛНЕ

ЗУБНИ ЛЕКАР

МЕД. И ХИР. ДР. Е. ЛЕВИНГЕР

препоручује се п. т, публици за прављење вештачки зубова и жвакалица по најновијој и најопробанијој методи.

Сваковрстно пломбирање извршава се најтачније под гаранцијом.

Свеколике зубне операције извршују се без бола са етеричким заносом (Lustgasnarcosé).

Ординује: дневно од 2—5 сати по подне у своме стану: господска улица, Стефановићева кућа, преко пута гостијонице „царице Јелисавете“.

ОГЛАСИ.

СТЈЕЧАЈ.

Овим расписује се стјечај за два учитеља на мушкој, и за једну учитељицу на женској школи. Плата је годишње за свако место 500 фор. а. вр. осим овога за нежењене слободан стан и огрев. Учитељи и учитељица морају бити српско-православне вјере.

Рок стјечаја до 20. јулија 1881. Молбенице шаљу се потписаној управи.

Мостар 10 јунија 1881.

1—3 **Управа српско-православних школа.**

Мешовита трговина

ЛЕОПОЛДА МАНГОЛДА

у Чуругу

потребује 1 практиканта из добре куће Срби имају првенство. 1—1

ДРВЕНАРИЈЕ РАЗНЕ ВРСТЕ

оферирамо по најјефтинијој цени и то:

100	ком.	вила црни прима	фор.	13.—
100	„	вила црвени прима	„	13.—
100	„	вила црни пештански	„	16.—
100	„	лопата житни широки	„	22.—
100	„	лопата житни средњи	„	20.—
100	„	лопата лебарица (лепе широке)	„	35.—

Нови Сад, 10. јуна 1881.

Браћа М. Поповићи,
„код црвене руже“
5 - (у кући ђоке Недељковића) бр. 24—25.

У ТРГОВИНИ СПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА

Д. КОДЕ

У НОВОМЕ САДУ

може се добити: **гисхиблера, селтерске, карлсбадске, мариенбадске и сваке друге врсте минералне воде; разна бела и црна десерт-вина; чисте шљивовице сремске; чоколаде сиштардове и т. д., све изврсне каквоће и по најјефтинијој цени.** 19—52

СВОЈЕВОЉНА

ПРОДАЈА КУЋЕ.

1. Кућа под бројем 1113 у Новом Саду, у којој је гостионица са три собе, кујном, шпајзом, подрумом и лепом баштом и бунаром.

2. У сремски Карловци кућу такође гостионицу под бројем 772.

3. Исто тако продајем своју досадашњу радњу гостионичарску у Пешти са свима потпуним реквивитама, јер сам рад што веће подувети. Ко је вољан купити ма коју кућу или радњу моју, нека се изволи обратити на мене подписаног.

Ђоко Бошњак.
угоститељ у српској новосадској читаоници.

Препорука.

Препоручујем себе и своју радњу свима српским православним свештеницима, да по најумеренијој цени, а такође и црквеним обредима сходно свештеничко одело правим. Наручбине примам и са стране, само нека ми се мера пошаље.

Моја радња постоји већ од 10 година, и позната је млогој пречасној господи свештеницима. Моје дојакошње поштоване муштерије молим само за нове наручбине, а мере њихове налазе се код мене.

У Новом Саду.

Коста Василеско,
1—2 свештенички кројач.

ПОШТОВАНОЈ ПУБЛИЦИ У НОВОМ САДУ И ОКОЛИНИ.

ТРГОВИНА ПОМОДНЕ, КРАТКЕ РОБЕ

ГАЛАНТЕРИЈСКЕ, НИРНБЕРШКЕ И БЕЛОГ ЕСПАПА.

Препоручујемо пошт. публици у Новоме Саду и околини нашу новоуређену трговину горенаведеном робом коју смо снабдели еспапом из прве руке из најпризнатијих ове врсте фабрика, и по том смо у том пријатном положају, да можемо сваку пошт. муштерију послужити великим избором робе најбоље каквоће, послугом солидном а ценом умереном саразмерно најјефтинијом.

Особито препоручујемо пошт. публици наш велики избор МУШКОГ и ЖЕНСКОГ РУБЉА и ПЕРИВА (веша) као: мушких кошуља белих и фарбаних, гаћа, крогнова, манцетни, женских кошуља, спаваћи рекли, сукања белих и фарбаних, мидера, чарапа за мушке женске и децу белих и фарбаних, све у великом избору а ценом умереном.

Исто тако препоручујемо врло добра ПЛАТНА ШИФОНА, џепних марама белих и фарбаних, поша за врат, пантљика свилених, атласких, сомотских и других разних модних, конаца и вула сваке сорте најбољега квалитета а ценом врло умереном.

Исто тако препоручујемо свагда добро сортирани цео кројачки прибор и то: мусулина, органтина, атлаза, рипса, сатина, ширтинга, француни, чипака, дугмади сваке сорте и боје итд.

Исто тако: венчаних велова и венаца, цвећа и пераја за шешире, разних најновијих накита за косу и врат, даље: сунцобрана, кишобрана, штапова, ножева и виљушака, кашика, тањира, тацнова, кавеза, кофера, албума, новчаника, и т. д.

Напоследку препоручујемо ове и све друге поједине ствари, које спадају у врсту трговине ове.

Част нам је још овим и то пошт. публици на знање дати, да ћемо **наручбине и поруке** са стране ма откуд, (особито мушког и женског веша) како нам ко поручи наплатом у наточ (per Nachnahme) тачно и солидно свагда брзо извршавати.

БРАЋА М. ПОПОВИЋИ,
5—10 у Новом Саду код „црвене руже“ у сопственој кући бр. 34.

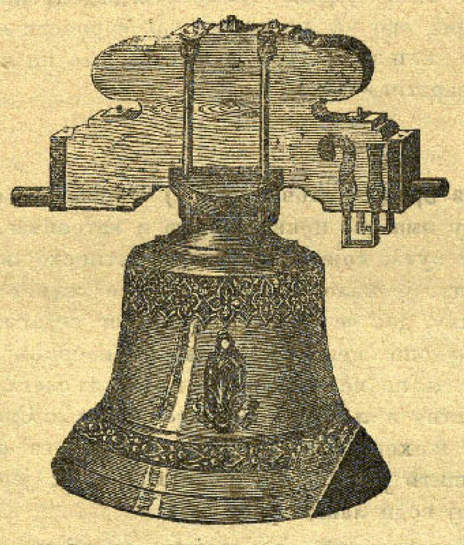

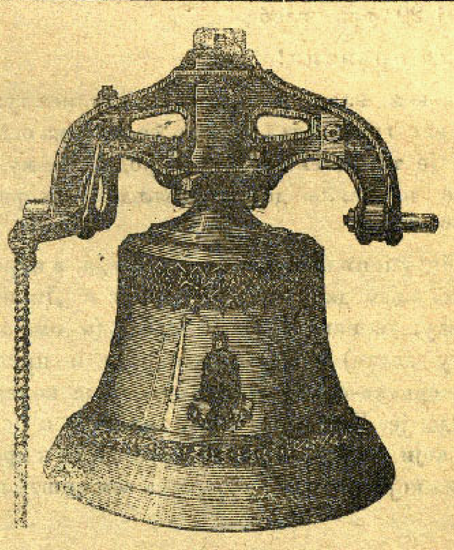

ЗВОНА

по новој и старој системи са гвозденим и дрвеним крунама, хармонично удешена од најфинијег метала, са најчистијом израдом, израђује ливница Ђорђа Бота синова, са гаранцијом од 5 до 10 година.

Стара прснута звона прима гореречена фирма у промену за нова, са врло малом доплатом. Такође дајемо до знања оним честним општинама, које би раде нова звона лити дати, или стара звона у промену за нова, а нису у стању одма исплатити, примамо се израдити истим општинама на исплату. На захтевање шаљемо ливане мустре звона како са гвозденим, тако са дрвеним крунама.

ЂОРЂА БОТА СИНОВИ
звоноливци у Вршцу.

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.